

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

NOWOGRÓD 2016

Spis treści

I. ZAGADNIENIA WSTĘPNE	3
II. WARUNKI GEOGRAFICZNE I PRZYRODNICZE.....	4
2.1. Położenie.	4
2.2. Klimat.....	4
2.3. Gleby.....	6
2.4. Środowisko naturalne.....	6
2.4.1. Bagna.	8
2.4.2. Lasy.	9
2.5. Zagrożenia środowiska naturalnego.....	9
2.5.1. Atmosfera.	9
2.5.2. Wody.....	10
2.5.3. Powierzchnia ziemi.	10
III. WARUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE GMINY NOWOGRÓD	11
3.1. Podział administracyjny Gminy Nowogród	11
3.2. Ludność.....	11
3.3. Poziom życia mieszkańców	13
3.3.1. Zasoby materialne gospodarstw domowych.....	13
3.3.2. Dochody mieszkańców gminy.	13
3.3.3. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Nowogród.....	13
3.3.4. Ilość gospodarstw domowych na dzień 31.12.2015r	14
3.3.5. Powierzchnia mieszkań/domów jednorodzinnych (dane na podstawie ankiety).....	14
3.3.6. Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu/domu jednorodzinnym	14
3.4. Zatrudnienie i rynek pracy.....	15
3.5. Gospodarka gminy Nowogród	17
3.5.1. Rolnictwo	17
3.5.2. Turystyka.....	17
3.5.3. Działalność gospodarcza w Gminie Nowogród poza rolnictwem.....	18
3.5.4. Sektor publiczny.....	18
3.6. Gospodarka komunalna i infrastruktura	21
3.6.1. Gospodarka wodno-ściekowa	21
3.6.2. Gospodarka odpadami	22

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

3.6.3 Zaopatrzenie w gaz	23
3.6.4 Zaopatrzenie w ciepło.....	23
3.6.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	24
3.6.6 System komunikacyjny Gminy Nowogród	24
3.6.7 Majątek Gminy Nowogród	25
3.6.8 Zagospodarowanie przestrzenne	33
IV OŚWIATA I KULTURA	34
4.1. Oświata	34
4.2 Dziedzictwo kulturowe	37
4.2.1. Rys historyczny	37
4.2.2. Zabytki	38
4.2.3 Instytucje i placówki kultury	39
4.3 Organizacje społeczne.	41
V. IDENTYFIKACJA POTRZEB, OCZEKIWAŃ I MOŻLIWOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z ANALIZY SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ GMINY NOWOGRÓD	42
VI. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA ZMIERZAJĄCE DO REALIZACJI OCZEKIWAŃ, POTRZEB, ASPIRACJI SPOŁECZNOŚCI GMINY.	46
6.1 Przedsięwzięcia i projekty do realizacji w latach 2016-2020	46
6.2 Zadania i projekty do realizacji w latach 2021-2022	49
6.3 Współpraca jednostek samorządu terytorialnego	50
6.4 Przesłanki społeczne i gospodarcze do roku 2026.	52
VII. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	53
VIII. METODY KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	56

I. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród jest dokumentem strategicznym w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2014 poz. 1649 t.j.) oraz ustawy z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 379) .

Opracowany został w celu zapewnienia zrównoważonego, możliwie najbardziej efektywnego rozwoju gminy, a także korzystania z funduszy strukturalnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich - PROW na lata 2014-2020, funduszu spójności UE w ramach innych programów UE oraz z programów krajowych.

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje przedsięwzięcia inwestycyjne oraz politykę społeczną na terenie całej gminy Nowogród w okresie lat 2015-2022, a także założenia do roku 2026. Dotychczas podstawowym dokumentem polityki rozwoju była Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Nowogród do roku 2015. Analiza i monitoring Strategii wskazują, że większość postawionych w jej zapisach działań i zadań została wdrożona do realizacji.

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje teren całej gminy Nowogród, dzięki czemu będzie możliwe ubieganie się o dofinansowanie priorytetowych projektów realizowanych na terenie wszystkich miejscowości gminy. Zadania wynikające z planu będą realizowane w latach 2015 – 2022. Plan Rozwoju Lokalnego zawiera również wykaz zadań zaplanowanych do realizacji w tych latach. Plan jest dokumentem służącym do wdrażania założeń dotyczących polityki rozwoju Gminy.

Plan zgodny jest z dokumentami strategicznymi UE, krajowymi oraz regionalnymi, a także z przyjętymi przez Radę Miejską programami szczegółowymi.

Dokumenty UE:

Strategia Europa 2020.

Dokumenty krajowe:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK),

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR),

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK),

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020,

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,

Programy regionalne:

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa,

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020,

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 (Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Mlekiem Płynąca”).

Programy gminne:

Program Rozwoju Turystyki Gminy Nowogród na lata 2010 -2020,

Program przebudowy i budowy dróg na terenie Gminy Nowogród na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020.

Program przebudowy i budowy dróg na terenie Gminy Nowogród na lata 2016-2020.

II. WARUNKI GEOGRAFICZNE I PRZYRODNICZE

2.1. Położenie.

Gmina miejsko-wiejska Nowogród położona jest w obrębie Niziny Północno-Mazowieckiej, w mezoregionie Międzyrzecza Łomżyńskiego. Obszar gminy znajduje się w strefie zlewni rzeki Narew, której głównym dopływem jest rzeka Pisa oraz dwie mniejsze rzeki Krzywa Noga i Struga Lepacka. Nad Narwią i Pisą rozciąga się Równina Kurpiowska, której naturalne obszary w znacznej mierze stanowią lasy, oraz położone niżej łąki, bagna i starorzecza.

Powierzchnia Gminy wynosi 101 km² i stanowi 7,5% powierzchni powiatu łomżyńskiego oraz 0,5% powierzchni województwa podlaskiego. Gmina Nowogród sąsiaduje z gminami Mały Płock, Łomża, Miastkowo i Zbójna.

Siedzibą władz Gminy Nowogród jest miasto Nowogród leżące u ujścia Pisy do Narwi. Rzeki te stanowią szlaki turystyki wodnej, łączące dorzecze Wisły z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi. Szczególne warunki naturalne oraz skrzyżowanie tras wodnych i lądowych czynią z miasta miejsce o dużym potencjale turystycznym.

Doliny rzek są w dużym stopniu naturalne. Charakteryzują się unikatowymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Bogactwo flory i fauny, a zwłaszcza występowanie wielu gatunków roślin oraz zwierząt chronionych i rzadkich było przyczyną zaliczenia tego obszaru do najciekawszych zakątków Polski i ustanowienia obszarów Natura 2000. Doliny rzek Narwi i Pisy stanowią ekologiczny korytarz łączący cenne obszary przyrodnicze Puszczy Piskiej i Wielkich Jezior Mazurskich z obszarami doliny przełomowej i dolnej Narwi oraz bagien biebrzańskich.

Obszary poza dolinami rzek cechuje wysoki stopień przekształceń środowiska, które wynikają z prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej. Prawie 70% powierzchni gminy to użytki rolne.

2.2. Klimat

Gmina Nowogród leży na granicy regionów klimatycznych mazurskiego i mazowiecko-podlaskiego z niewielkim wpływem klimatycznym Morza Bałtyckiego i rosnącym ku wschodowi wpływem klimatycznym kontynentalnych mas powietrza (roczna amplituda temperatury powietrza nawet powyżej 21,5°C), lato wczesne, długie (średnia temperatura lipca – 17,5-18,0°C), zima długa, śnieżna, surowa (średnia temperatura stycznia – -4,0°C - -2,5°C), opady stosunkowo niewielkie – 500-600 mm; *(na podstawie opracowania dr Krzysztofa Jarzyny z Instytutu Geografii UJK w Kielcach)*

Według klasyfikacji dzielnic rolniczo-klimatycznych gmina położona jest w dzielnicy IX wschodniej.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski (oznaczenia jak w tabeli)
Źródło: regionalizacja wg R. Gumińskiego, 1951.

Charakterystyka wybranych czynników klimatycznych w dzielnicach rolniczo-klimatycznych Polski

Dzielnica rolno-klimatyczna	Okres wegetacji (dni)	Początek prac polowych	Liczba dni z przymrozkiem
I. Szczecińska	209–215	20 marca	80–100
II. Zachodniobałtycka	200–208	20 marca	80–100
III. Wschodniobałtycka	200–208	25 marca	100–110
IV. Pomorska	195–206	5 kwietnia	116–130
V. Mazurska	175–190	10 kwietnia	130–150
VI. Nadnotecka	200–215	20 marca	107–110
VII. Środkowa	210–220	25 marca	100–110
VIII. Zachodnia	218–220	20 marca	90–100
IX. Wschodnia	190–205	25 marca	110–135
X. Łódzka	210–217	20 marca	100–118
XI. Radomska	205–210	20 marca	115–117
XII. Lubelska	206–220	25 marca	120–135
XIII. Chełmska	200–206	30 marca	90–110
XIV. Wrocławska	215–220	20 marca	90–95
XV. Częstochowsko-Kielecka	210–220	5 kwietnia	112–130
XVI. Tarnowska	>220	20 marca	105–110
XVII. Sandomiersko-Rzeszowska	205–220	25 marca	120–135
XVIII. Podsudecka	200–210	5 kwietnia	100–120
XIX. Podkarpacka	200–210	10 kwietnia	100–150
XX. Sudecka	190–200	20 kwietnia	110–160
XXI. Karpacka	180–190	20 kwietnia	110–160

Źródło: Gumiński R., 1951, *Meteorologia i klimatologia dla rolników*, PWRiL, Warszawa.

W ostatnich latach następują znaczne globalne zmiany klimatu. Wskazują one na ocieplenie i stopniowe przesuwanie się stref klimatycznych. Dotyka to również naszego regionu. Dwa ostatnie lata bez śnieżnych zim, deszczowych zimnych wiosen, z gorącymi miesiącami letnimi spowodowały duże straty w rolnictwie w wyniku suszy. Innym symptomem są krótkotrwałe ulewne deszcze, powodujące okresowe podtapianie upraw

polowych oraz łąk, a także zalewanie gospodarstw i budynków. Jeśli w nadchodzącym okresie zmiany te będą się pogłębiać należy rozważyć na poważnie kwestię nawadniania pól aby zabezpieczyć się przed spodziewanymi klęskami, a także udroźnić i odtworzyć meliorację, a także zbudować zbiorniki retencyjne gromadzące nadmiar wody, który może być wykorzystany w okresie suszy do nawadniania upraw. Należy także zająć się budową stopni wodnych i małych elektrowni wodnych na Krzywej Nodze i Strudze Lepackiej. Spiętrzana woda umożliwi produkcję energii elektrycznej, a jej zgromadzony nadmiar może posłużyć do nawadniania pól. W ramach Związku Gmin „Pisa-Narew” rozpatrywana jest koncepcja budowy stopni wodnych na rzece Pisie, aby zatrzymać wodę w rzece oraz w jeziorze Roś. Stopnie wodne powinny być także zbudowane na Narwi. Te zadania nie są w kompetencjach, ani w możliwościach pojedynczej gminy. Muszą zostać powołane związki gmin, należy także dążyć do włączenia w działania władze państwowe oraz Unię Europejską.

2.3. Gleby

Gleby na terenie gminy wykształciły się w okresie polodowcowym. Są to gleby bielcowe wytworzone na glinach morenowych i piaskach gliniastych z małą domieszką części humusowych. Przeważają V i VI klasa bonitacyjna. Występują one na całym obszarze wysoczyznowym. Dno doliny Narwi zajmują gleby bagienne i torfowe. Są to gleby jakościowo dobre. Dolina Pisy na terenie gminy posiada gleby charakterystyczne dla Równiny Kurpiowskiej, pod względem geologicznym - głównie z piaski, które tworzą zalesione najczęściej wydmy, natomiast wzdłuż Pisy położone są podmokłe tereny zalewowe, łąki i pastwiska oraz częściowo wykorzystywane rolniczo pola uprawne.

W okresie minionych kilku lat następuje niepokojące zjawisko monokultury rolnej w szczególności uprawa kukurydzy oraz zbóż ozimych. Zmniejszają się powierzchnie trwałych użytków zielonych na rzecz intensywnie użytkowanych polowych użytków zielonych, ze zmniejszoną ilością gatunków traw i wyeliminowaniem ziół.. Pola pod zasiew nawożone są dużą ilością nawozów sztucznych oraz gnojowicą i gnojówką, przekraczając normy azotu i istnieje obawa poważnego wyjałowienia gleb, szczególnie po 6-8-letnim okresie upraw na tym samym areale gruntów. Panaceum może być zastosowanie zmianowania w uprawach, wprowadzenie dopłat do roślin bobowatych (drobnonasienne pastewne oraz motylkowate), pozostawianie ekologicznych użytków zielonych. Cel ten spełnia wprowadzenie wymogu „greeningu”.

Uprawy dla hodowli bydła i trzody chlewnej oraz całkowita mechanizacja powodują także zmianę struktury ziem ornych. Likwidacji ulegają miedze, nieużytki, krzewy i drzewa śródpolne, a także niewielkie zbiorniki wodne (bagienka, torfowiska). Znikają miejsca schronienia i siedliskowania wielu drobnych zwierząt i ptaków. Zubożeniu podlega ilość roślin występujących w środowisku naturalnym. Miejsce ekstensywnej gospodarki prowadzonej dotychczas zajmuje intensywna, zmechanizowana o wysokim stopniu użycia środków chemicznych oraz nawozów sztucznych na ha użytków rolnych produkcja o dużej skali.

2.4. Środowisko naturalne.

Gmina Nowogród posiada niezwykle cenne środowisko naturalne. Na jej terenie znajdują się pradoliny Narwi i Pisy oraz część kompleksu Równiny i Puszczy Kurpiowskiej. Narew i Pisa są rzekami nieuregulowanymi. Szczególnie cenne są starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek, wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe i niżowe murawy bliźniczkowe bogate florystycznie, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i ziołorośla nadrzeczne, łąki

selernicowe, niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Doliny Narwi i Pisy zostały włączone do obszarów Natura 2000 jako PLB140014 Dolina Dolnej Narwi oraz PLH200023 Dolina Pisy.

<p>Dolina Dolnej Narwi obszar specjalnej ochrony ptaków.</p> <p>Obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275), powiększony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226).</p> <p>Aktualnie obowiązującym aktem prawnym dla ww. obszaru Natura 2000 jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133)</p>	<p>Dolina Pisy - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)</p>
<p>Gatunki ptaków stanowiące przedmioty ochrony w obszarze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>) – 36-42 pary 2. Kropiatka (<i>Porzana porzana</i>) – 24-36 par 3. Derkacz (<i>Crex crex</i>) – 170-211 samców 4. Żuraw (<i>Grus grus</i>) – 95-103 pary 5. Kulon (<i>Burhinus oedicnemus</i>) – 0-1 par 7 6. Batalion (<i>Philomachus pugnax</i>) – 2000-6600 osobników 7. Dubelt (<i>Gallinago media</i>) – 4-10 samców 8. Rybitwa rzeczna (<i>Sterna hirundo</i>) – 3-8 par 9. Rybitwa białoczelna (<i>Sternula albifrons</i>) – 0-12 par 10. Rybitwa czarna (<i>Chlidonias niger</i>) – 120-229 par 11. Zimorodek (<i>Alcedo atthis</i>) – 22-27 par 12. Kraska (<i>Coracias garrulus</i>) – 0-4 par 13. Cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>) – 3-4 samce 14. Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>) – 70-74 pary 15. Gęś gęgawa (<i>Anser anser</i>) – 26-28 par 16. Krakwa (<i>Anas strepera</i>) – 14-22 pary 17. Cyraneczka (<i>Anas crecca</i>) – 10 par 18. Cyranka (<i>Anas querquedula</i>) – 54-89 par 19. Płaskonos (<i>Anas platyrhynchos</i>) – 3-18 par 20. Gągoł (<i>Bucephala clangula</i>) – 13-19 par 	<p>Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe(*):</p> <ul style="list-style-type: none"> • kumak nizinny - płaz • bocian biały - ptak • bocian czarny - ptak • bąk - ptak • trzmielojad - ptak • bielik - ptak • błotniak stawowy - ptak • błotniak łąkowy - ptak • orlik krzykliwy - ptak • rybołów - ptak • kropiatka - ptak • żuraw - ptak • siewka złota - ptak • batalion - ptak • dubelt - ptak • łączak - ptak • rybitwa zwyczajna (rzeczna) - ptak • rybitwa białoczelna - ptak • rybitwa czarna - ptak • zimorodek - ptak • kraska - ptak • dzięcioł czarny - ptak • lerka - ptak • świergotek polny - ptak • gąsiorek - ptak • ortolan - ptak • cietrzew (podgatunek kontynentalny) - ptak • bóbr europejski - ssak • wydra - ssak • minóg strumieniowy - ryba • boleń - ryba • różanka - ryba • piskorz - ryba • koza - ryba • minóg rzeczny - ryba • skójką gruboskorupowa - bezkręgowiec • czerwonończyk nieparek - bezkręgowiec • zatoczek łamliwy - bezkręgowiec <p>Ważne dla Europy gatunki roślin (z Zał. II Dyr. siedliskowej), w tym gatunki priorytetowe(*):</p> <ul style="list-style-type: none"> • sasanka otwarta

- 21.Nurogęś (Mergusmerganser) –12-26 par
- 22.Sieweczka rzeczna (Charadriusdubius) –5-23 pary
- 23.Sieweczka obrożna (Charadriushiatricula) –1-11 par
- 24.Bekas kszczyk (Gallinagogallinago) –141-181 par
- 25.Rycyk (Limosalimosa) –30-33 pary
- 26.Kulik wielki (Numeniusarquata) –4-6 par
- 27.Krwawodziób (Tringa tetanus)–50 -61 par
- 28.Brodziec piskliwy (Actitishypoleucos) –50-81 par
- 29.Rybitwa białoskrzydła (Chlidoniasleucopterus) –43-50 par
- 30.Dudek zwyczajny (Upupaepops) - 86-104 pary
- 31.Jaskółka brzegówka (Ripariariparia) – 2725-2854 pary
- 32.Dziwonia zwyczajna (Carpodacuserythrinus) – 83-115 par

Źródło opracowania: http://warszawa.rdos.gov.pl/files/artykuly/19189/pzo_dolina_dolnej_narwi_plb140014.pdf,
<http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=522>

Naturalnie ukształtowana w epoce lodowcowej pradolina Narwi ciągnie się od Nowogrodu, przez okolice Mławicy w kierunku Łomży. Są tu wspaniałe miejsca widokowe na Puszcę Kurpiowską z Nowogrodu, na łąki, łęgi, wzgórza morenowe z Mławicy. Rozciągająca się na prawym brzegu Narwi Puszcza Kurpiowska oraz starorzecza Kręta, Pianki, Lecień i inne, a także towarzyszący im krajobraz, w dużym stopniu naturalny, stanowią doskonały przyczynek do rozwoju ekoturystyki i różnych form rekreacji z poszanowaniem naturalnego środowiska.

2.4.1. Bagna.

Cennym elementem naturalnego środowiska są bagna i mokradła. Wywierają one korzystny wpływ na lokalne stosunki wodne, retencję wód powierzchniowych, dodatnio wpływając na biocenozy leśne oraz otaczające je agrocenozy i biocenozy łąk i pastwisk. Jako pozostałości różnych ekosystemów, mają znaczenie dla zachowania różnorodnych, często unikatowych skupisk flory i fauny, które wśród jednostajności terenów zagospodarowanych rolniczo oraz lasów stanowią azyle filo- i zoocenotyczne. Spełniają one funkcje lokalnych banków genów wielu gatunków roślin i są podstawą biologicznej różnorodności. Występują w nich liczne gatunki roślin, bogate zbiorowiska bagienne oraz znaczna liczba ptaków i drobnych zwierząt,

głównie bezkręgowców. Wiele z nich to rzadkie i zanikające gatunki rodzimej flory i fauny. Ochrona ich stanowi ważny element całego systemu ochrony przyrody

W obrębie Morgowniki, wg danych nadleśnictwa Nowogród, występuje 13 rejonów bagiennych o łącznej powierzchni 13,75 ha. Ponadto mamy na terenie gminy Nowogród użytki ekologiczne 9 szt. o łącznej powierzchni 8 ha.

2.4.2. Lasy.

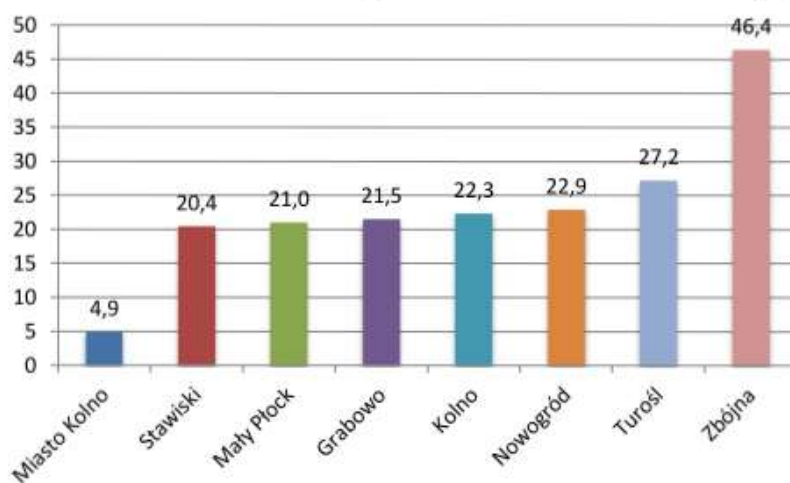
Lasy stanowią ważny element w zachowaniu różnorodności biologicznej, a także oczyszczania atmosfery. Powierzchnia kompleksów leśnych na terenie gminy Nowogród stanowi ok. 23 % całkowitej powierzchni gminy. Zwarte kompleksy leśne występują w sołectwie Szablak oraz na terenach sołectw nadpisańskich Morgowniki, Baliki, Serwatki i Kupnina. Lasy po prawej stronie Narwi stanowią część kompleksu Puszczy Kurpiowskiej, przechodzącej w kierunku północno-zachodnim w Puszcze Piską.

Gospodarka leśna prowadzona jest przez nadleśnictwa Nowogród i Łomża. Spora część lasów jest własnością prywatną.

Gmina	Powierzchnia gminy (ha)	Lasy państwowe (ha)	Lasy prywatne, gminne (ha)	% powierzchni gminy
Nowogród	10 098	598,71	1723,98	22,90%

Na podstawie Programu ochrony środowiska Powiatu Łomżyńskiego na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018.

Powierzchnia lasów na terenach gmin SLGD "Kraina Mlekiem Płynąca"

Źródło: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Mlekiem Płynąca”. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020

2.5. Zagrożenia środowiska naturalnego.

2.5.1. Atmosfera.

Głównym źródłem zanieczyszczenia atmosfery w gminie są rozproszone źródła emisji z gospodarstw domowych, w których kotłownie oparte są na węglu kamiennym, a także niestety spalane są w nich inne materiały ropopochodne.

Na terenie gminy nie ma dużych zakładów produkcyjnych i usługowych zanieczyszczających powietrze. Jedyną większą kotłownią spalającą węgiel kamienny jest kotłownia przy osiedlu spółdzielni mieszkaniowych.

W pobliskiej Łomży w okresie grudnia i stycznia przekraczane są wszelkie dopuszczalne normy stężenia gazów (dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla) oraz pyłów, pochodzących głównie z procesów spalania na potrzeby ogrzewania domów jednorodzinnych. Przy niesprzyjających wiatrach wschodnich część tych zanieczyszczeń przemieszcza się na teren gminy Nowogród.

Spory wpływ na jakość powietrza mają zanieczyszczenia komunikacyjne związane z lawinowym rozwojem indywidualnych środków transportu oraz wzmożonym ruchem drogowym.

Zanieczyszczeniem atmosferycznym jest hałas, który negatywnie wpływa na stan zdrowia istot żywych.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych ani innych uciążliwych pod względem transmisji hałasu do środowiska. Ze względu na charakter gospodarki gminy najpoważniejszymi źródłami hałasu są środki transportu i maszyny oraz urządzenia rolnicze.

2.5.2. Wody.

Podstawowym zanieczyszczeniem wód powierzchniowych jest spływ nawozów i środków ochrony roślin z pól oraz wprowadzanie do środowiska wodnego ścieków komunalnych i gospodarskich (gnojowica). Ścieki komunalne i pochodzące z hodowli stanowią także istotne zagrożenie dla wód podziemnych, które stanowią źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy. Nieodpowiedzialne odprowadzanie (wylewanie) tych ścieków do zbiorników wodnych na łąki i pola stanowi nadal poważny problem.

Jego rozwiązania należy upatrywać w edukacji społeczeństwa oraz działaniach inwestycyjnych – budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, modernizacji i rozbudowie miejskiej oczyszczalni w Nowogrodzie, a także budowa biogazowni.

2.5.3. Powierzchnia ziemi.

Intensywna gospodarka rolna stanowi podstawowy czynnik zmian powierzchni terenów gminy.

Przekształcenia litosfery związane są także z istniejącymi na terenie gminy wyrobiskami związanymi z wydobywaniem kruszyw oraz z uformowaniami powstałymi po zakończeniu eksploatacji. Czynne kopalnie żwirów i piasku znajdują się obecnie w rejonie między Mątwicą a Kupiskami. Żwirownie zamknięte (najczęściej zamienione w dzikie wysypiska śmieci) znajdują się w rejonie Sławca, Nowogrodu (składowisko gminne zrekultywowane w roku 2015), Mątwicy, Grądów, Grzymał, Ptaków, Serwatek.

Szczególne zagrożenie dla środowiska stanowią właśnie nieczynne wyrobiska, ponieważ oprócz wyrzucania do nich odpadów niebezpiecznych, powodują zapadanie się i erozję sąsiadujących terenów użytkowanych rolniczo.

III. WARUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE GMINY NOWOGRÓD

3.1. Podział administracyjny Gminy Nowogród

Gmina Nowogród podzielona jest na 16 sołectw i miasto Nowogród. Powierzchnie sołectw przedstawia poniższa tabela.

Sołectwo (obszar)	Powierzchnia ha
Baliki	125
Chmielewo	394
Dzierzgi	134
Grądy	586
Grzymały	500
Jankowo Młodzianowo	1232
Jankowo Skarbowo	435
Kupnina	372
Mątwica I, Mątwica II	1225
Morgowniki	234
Ptaki (sołectwo Baliki)	80
Serwatki	1244
Sławiec Dwór, Sławiec Wieś	753
Sulimy	166
Szablak	585
Obszar wiejski razem	8065
Nowogród	2055
Gmina razem	10120

3.2. Ludność

LICZBA MIESZKAŃCÓW NOWOGRODU I GMINY NOWOGRÓD

ROK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nowogród	2085	2110	2105	2151	2164	2184	2180	2196	2182	2181	2168	2146
Gmina razem	2047	2032	2024	2003	2008	1988	1984	1988	1987	1940	1940	1914
Baliki	33	32	33	34	33	32	32	32	32	33	36	35
Chmielewo	75	71	70	68	67	68	70	70	71	66	62	59
Dzierzgi	68	68	66	62	61	59	61	62	62	63	65	63
Grądy	160	151	153	151	151	146	146	144	143	138	137	131
Grzymały	163	164	164	160	154	154	156	154	154	146	146	145
Jankowo Młodzianowo	237	234	237	241	248	248	251	249	248	240	239	237
Jankowo Skarbowo	77	79	76	77	77	73	74	72	72	69	67	67
Kupnina	105	105	104	99	100	97	96	96	96	94	96	97
Mątwica	530	528	534	527	522	531	525	537	538	536	530	517
Morgowniki	100	96	95	93	103	104	102	104	105	104	105	107
Ptaki	17	18	18	18	19	16	18	18	19	17	19	22
Serwatki	68	67	68	66	71	62	58	58	58	58	55	55
Sławiec	226	228	218	220	219	219	218	214	213	210	212	207
Sulimy	52	51	51	53	52	55	54	56	54	54	53	54
Szablak	136	140	137	134	131	124	123	122	122	122	118	118
RAZEM MIESZKAŃCÓW	4132	4142	4129	4154	4172	4172	4164	4184	4169	4121	4108	4060

Opracowano na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Nowogrodzie

STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW WG WIEKU I PŁCI

na dzień 2015-12-31

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	60	47	107
3	19	26	45
4-5	51	46	97
6	28	22	50
7	20	21	41
8-12	103	113	216
13-15	78	72	150
16-17	57	46	103
18	25	25	50
19-65	1357	0	1357
19-60	0	1180	1180
> 65	211	0	211
> 60	0	453	453
ogółem	2009	2051	4060

Na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Nowogrodzie

Dane uzyskane z USC wskazują na znaczne zmniejszenie się liczby mieszkańców gminy. W 2015 r. zmarło 42 osoby, podczas gdy urodziło się 28 dzieci. Kilkaset osób przebywa tymczasowo za granicą lub w innych regionach Polski. Spośród tych osób część pozostanie tam na stałe. Niekorzystnie przedstawia się wskaźnik przyrostu naturalnego, który w analizowanych latach dodatni był tylko w roku 2010. Ujemny przyrost naturalny w okresie 2004-2015 wskazuje, że w gminie Nowogród niemożliwe będzie naturalne następstwo pokoleń.

Analizy sytuacji demograficznej wykazują starzenie się społeczeństwa Polski. Prognoza podana przez GUS dla powiatów na lata 2014-2050 (opracowana na podstawie stanu ludności według płci, wieku i powiatów na 31.12.2013 r.) wykazuje, że w 2050 r. 65% populacji powiatu łomżyńskiego będzie stanowiła ludność w wieku 65-85 lat. Odnosząc te dane do gminy Nowogród należy brać pod uwagę, że już obecnie liczba osób w najstarszych grupach wiekowych stanowi ponad 16 % liczby mieszkańców. Wkrótce starzejące się społeczeństwo stanowić będzie problem ekonomiczny i społeczny. Konieczne jest podjęcie wielokierunkowych, zintegrowanych działań oraz stworzenia kompleksowego systemu opieki. Szansę na polepszenie warunków życia osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych stanowi współpraca Gminy z organizacją pozarządową Stowarzyszeniem Pielęgniarek i Położnych na Rzecz Rozwoju, Promocji i Doskonalenia Zawodowego w Łomży, posiadającą doświadczenie i zasoby kadrowe do sprawowania opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Średnia gęstość zaludnienia w województwie podlaskim wynosi 59 osób na km². Analizując wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Nowogród na przestrzeni ostatnich 12 lat należy stwierdzić, że utrzymywał się on do roku 2012 na poziomie ok. 41 osób/km²; latach 1013-2015 zmniejszył się do 40,2 osób/km². Czy jest to tendencja stała pokażą najbliższe lata.

SALDO MIGRACJI MIESZKAŃCÓW GMINY NOWOGRÓD I GMIN ŁÓF

ROK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GMINA										
Łomża (miasto)	-283	-323	-520	-376	-148	-133	-311	-340	-279	-230
Łomża (gmina)	65	67	100	95	0	24	154	81	90	4
Nowogród	-11	7	-14	25	17	10	-17	20	-7	-7
Piątница	39	30	15	45	-7	27	13	30	-4	-41

Na podstawie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

3.3. Poziom życia mieszkańców

Gmina Nowogród jest gminą typowo rolniczą. Około 80 % mieszkańców to rolnicy i ich rodziny. Większość z nich korzysta z instrumentów wspólnej polityki rolnej UE w postaci dopłat bezpośrednich, obszarowych oraz innych form wspomagania rolników i produkcji rolnej. Potoczna obserwacja wskazuje, że poziom życia mieszkańców stopniowo wzrasta.

3.3.1. Zasoby materialne gospodarstw domowych.

Samochód osobowy jest w posiadaniu większości rodzin. Podobnie pralka automatyczna, telewizor, lodówka, telefon stacjonarny lub/i mobilny. Nieco gorzej jest z wyposażeniem w komputery osobiste z dostępem do Internetu, zmywarki

Zasoby materialne gospodarstw domowych według badania ankietowego kształtują się jak przedstawia poniższa tabela:

a) samochód osobowy	88%
b) pralka automatyczna	90%
c) telewizor	90%
d) lodówka	94%
e) telefon stacjonarny	68%
f) telefon komórkowy	86%
g) zmywarka	58%
h) komputer/laptop z dostępem do Internetu	81%

3.3.2. Dochody mieszkańców gminy.

Dochody stanowią temat niechętnie poruszany przez mieszkańców gminy. Dane uzyskane w wyniku badania ankietowego wskazują, że większość respondentów (57 %) nie udzieliła w tej kwestii odpowiedzi. Wiarygodność odpowiedzi na pytanie o dochody/zarobki jest zatem bardzo niska, szczególnie jeśli zestawzić deklarowany poziom dochodów z posiadanymi

Dochody/zarobki wynoszą rocznie	
do 10000 zł	12%
10001 – 20000 zł	17%
20001 – 30000 zł	12%
30001- 50000 zł	6%
50001-70000 zł	7%
powyżej 70000 zł	3%
Brak odpowiedzi	57%

3.3.3. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Nowogród.

W gminie Nowogród przeważają budynki jednorodzinne. Budynki typowo wielorodzinne są jedynie w Nowogrodzie w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej Nowogród, Spółdzielni Mieszkaniowej „Jedność” oraz pozostające w zarządzie KZB budynki gminne przy ulicach Miastkowskiej i Stacha Konwy.

3.3.4. Ilość gospodarstw domowych na dzień 31.12.2015r .

Miejscowość	Ilość gospodarstw domowych w zabudowie jednorodzinnej	Ilość gospodarstw domowych w zabudowie wielorodzinnej	RAZEM
Nowogród	447	172	719
Baliki	33		33
Chmielewo	14		14
Dzierzgi	14		14
Grądy	34		34
Grzymały	28		28
Jankowo Mł.	46		46
Jankowo Sk.	18		18
Kupnina	15		15
Mątwica	124		124
Morgowniki	31		31
Ptaki	9		9
Serwatki	18		18
Sławiec	48		48
Sulimy	12		12
Szabłak	29		29
RAZEM WSIE	473		473
RAZEM	920	172	1192

3.3.5. Powierzchnia mieszkań/domów jednorodzinnych (dane na podstawie ankiety)

Mieszkania/domy mają powierzchnię	
30 m ²	1%
40 m ²	1%
50 m ²	10%
60 m ²	4%
70 m ²	7%
80-100 m ²	20%
101-120 m ²	11%
121-150 m ²	12%
151-180 m ²	8%
180-200 m ²	3%
ponad 200 m ²	3%
Brak odpowiedzi	20%

3.3.6. Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu domu jednorodzinnym
(dane na podstawie ankiety)

Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu/domu jednorodzinnym	
1	2%
2	7%
3	17%
4	17%
5	19%
6	7%
7	5%
8	2%
9	1%
Brak odpowiedzi	23%

3.4 Zatrudnienie i rynek pracy

Na terenie Gminy Nowogród w „wieku produkcyjnym” (18-65 lat) jest 3251 osób. Pracujących w różnych dziedzinach gospodarki – 3048 osób. Większość osób pracujących zatrudniona jest w podmiotach gospodarczych o liczbie pracowników do 9 osób oraz w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Pracujących w innych działach gospodarki narodowej w 2014 r. było 173 osoby (119 kobiet, 54 mężczyzn), z tego w mieście 161 osób i 12 osób na wsi. Większość tych osób to nauczyciele i pracownicy administracyjni.

Bezrobocie.

W końcu 2015 r. Powiatowy Urząd Pracy w Łomży na terenie gminy Nowogród zarejestrował 203 osoby pozostające bez pracy. Stopa bezrobocia w gminie Nowogród jest niższa od średniej w powiecie łomżyńskim. Wśród bezrobotnych najwięcej jest młodych ludzi, często absolwentów szkół średnich i zawodowych. Najliczniejszą grupę stanowią ludzie w przedziale wiekowym 18 – 44 lata.

Struktura bezrobocia wg poziomu wykształcenia w mieście i gminie Nowogród podobnie jak i w kraju charakteryzuje się znacznym udziałem bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym: podstawowe/gimnazjalne 48 osób, zasadnicze zawodowe 64 osoby. Z wyższym wykształceniem jest 20 osób bezrobotnych, z wykształceniem średnim zawodowym - 57 osób, z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 14 osób. Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią ludzie ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat - 60 osób.

STRUKTURA BEZROBOCIA W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I GMINIE NOWOGRÓD

Wyszczególnienie	Powiat Łomżyński ogółem	Gmina Nowogród ogółem	Miasto Nowogród ogółem	Powiat Łomżyński kobiety	Gmina Nowogród kobiety	Miasto Nowogród kobiety
pozostawiana bez pracy	do 1	231	15	12	63	2
	1-3	363	36	22	170	20
	3-6	340	29	20	183	11
	6-12	322	33	19	156	21
	12-24	403	42	30	209	27
	pow.24	633	48	34	348	33
	18 - 24	601	51	22	300	30
	25 - 34	709	57	37	408	34
	35 - 44	395	35	30	216	22
	45 - 54	321	26	20	136	15
	55 - 59	173	22	17	62	11
Wiek	60 lat i więcej	83	12	11	7	2
	wyższe	281	20	14	197	10
	policealne i śr. zawod.	549	57	40	332	43
	średnie ogólnokształ.	209	14	7	130	10
	zasad. zawod.	578	64	43	212	28
	gimnazjalne i poniżej	675	48	33	258	23
Wykształcenie	do 1 roku	413	33	17	237	21
	1-5	601	60	44	285	28
	5-10	277	23	17	114	14
	10-20	248	30	25	99	18
	20-30	128	19	13	38	9
	30 lat i więcej	33	4	4	5	1
	bez stażu	592	34	17	353	23
Służba ogólna	Razem	2 292	203	137	1129	114
	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2 044	179	118	1 026	104
	do 30 roku życia	1 044	79	39	550	45
	do 25 roku życia	601	51	22	300	30
	długotrwale bezrobotni	1 342	117	84	707	74
	powyżej 50 roku życia	411	46	36	125	20
	z prawem do zasiłku	226	24	20	82	13

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży

Bezrobocie w gminie Nowogród

Liczba osób w wieku 18-65 lat	3251
Liczba osób bezrobotnych	203
% osób bezrobotnych	6,24%

Stopa bezrobocia na koniec roku 2015 w Powiecie Łomżyńskim wyniosła 11,8 %. W gminie Nowogród bezrobocie jest prawie o połowę mniejsze i wynosi 6,24 %. Oczywiście dane dotyczą osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łomży. Niepokojąca jest liczba długotrwale bezrobotnych - 117 osób oraz ludzi młodych do 34 roku życia – 108 osób. Brak jest danych o liczbie osób, które wyjechały na stałe lub tymczasowo poza gminę w poszukiwaniu lepszych warunków życia i pracy. Szacunkowo jest to ok. 250-300 osób. Przyjmując 250 osób jako potencjalnych bezrobotnych, stopa bezrobocia wzrasta do 17 %. Innym problemem jest bezrobocie ukryte na wsi. Według różnych szacunków stanowi ono od 20% do nawet połowy populacji. Z danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. wynika, iż z 1,9 mln zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych ponad 681 tys. osób

ma pracę na ok. 3 miesiące, niemal 300 tys. w okresie 3–6 miesięcy, ponad 177 tys. od 6 do 9 miesięcy, a 196 tys. ma zatrudnienie 9–12 miesięcy.

3.5 Gospodarka gminy Nowogród

Głównym działem gospodarki gminy Nowogród jest rolnictwo nastawione przede wszystkim na produkcję mleka i trzody chlewnej. Dominują małe gospodarstwa do 10 ha.

Dzięki położeniu gminy nad rzekami Narwią i Pisą oraz w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu leśnego Puszczy Kurpiowskiej jej tereny stanowią podstawę dla rozwoju działalności i usług związanych z rolnictwem, handlem, a także agroturystyką i turystyką. Obszar Kurpiowszczyzny, znany z charakterystycznych wytworów rzemiosła i ludowej sztuki pozwala na rozwój drobnej wytwórczości artystycznej związanej z kurpiowskim regionem. Ta gałąź gospodarki nie jest w gminie wystarczająco rozwinięta i zanika po likwidacji Cepelii, która do lat 90-tych XX wieku zapewniała twórcom ludowym zamówienia i w miarę stałe dochody.

3.5.1 Rolnictwo

Podstawą gospodarki gminy jest rolnictwo. Dominuje sektor prywatny (82%). Użytki rolne stanowią 68,8% powierzchni gminy i są dość słabej jakości. Grunty orne klasy V-VI stanowią 56.6% arealu. Użytki zielone występują w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu. Gospodarstwa rolne w gminie są średniej wielkości. Ponad 65% to gospodarstwa do 10 ha (w tym 61% to gospodarstwa do 5 ha). Wzrasta liczba gospodarstw o powierzchni 15 ha i większej. Obecnie jest ich ok. 17%. Dominuje produkcja mieszana i hodowla bydła mlecznego oraz trzody chlewnej. Blisko 30% gospodarstw rolnych prowadzi również działalność pozarolniczą.

3.5.2 Turystyka

Newralgicznym punktem w sferze turystyki jest Nowogród. Miasto stanowi istotny element liniowych projektów turystycznych „Pisa - Narew” i „Szlak wodny Króla Stefana Batorego - Zalew Zegrzyński - Niemen” bo tu łączą się obie rzeki Pisa z Narwią i tu znajduje się jedna z największych atrakcji turystycznych - Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika. Aby turystyka wodna mogła się rozwijać niezbędna jest infrastruktura - porty, przystanie, plaże, kąpieliska, pola namiotowe, hotele, gospodarstwa agroturystyczne, punkty obsługi turystów i inne obiekty ułatwiające żeglarzom i wodniakom podróż. Do obecnie istniejącej infrastruktury turystycznej, na którą składają się hotel „Zbyszko” w Nowogrodzie, Ośrodek „Energetyk” położony nad Narwią w obrębie sołectwa Jankowo Młodzianowo, Ośrodek Wypoczynkowo - Rehabilitacyjny Pensjonat Ptaki oraz Ośrodek Oazowy Caritas w Balikach dołączają gospodarstwa agroturystyczne w Nowogrodzie, Morgownikach, Chmielewie.

Atrakcyjne tereny do aktywności w obszarze turystyki i agroturystyki położone są wzdłuż rzek Narew i Pisa. Miejscowości o potencjale turystycznym i rekreacyjnym to przede wszystkim Baliki, Ptaki, Serwatki, Morgowniki oraz Szablak.

3.5.3 Działalność gospodarcza w Gminie Nowogród poza rolnictwem

W 2015 r. w gminie Nowogród zarejestrowanych było 144 podmioty gospodarcze.

Dziedziny gospodarki w Gminie Nowogród poza rolnictwem	Liczba podmiotów
– handel	35
- gastronomia	4
- budownictwo	2
- usługi budowlane	58
- usługi stolarskie	9
- usługi transportowe	12
- agroturystyka	6
- prace leśne, ścinka drzew	1
- usługi mechaniczne	4
- usługi obsługi rolnictwa	3
- usługi w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	3
- usługi finansowe i ubezpieczenia	3
- usługi profesjonalne, naukowe i techniczne	4
RAZEM podmioty gospodarcze	144

W większości są to małe zakłady jednoosobowe lub rodzinne. W gminie Nowogród przeważają zakłady związane z usługami i wykonawstwem w budownictwie, placówki handlowe oraz zakłady świadczące usługi transportowe i mechaniki pojazdowej.

Według opinii mieszkańców najważniejszymi dziedzinami gospodarki gminy są

Duże gospodarstwa hodowlane	73%
Oświata	71%
Handel	68%
Usługi dla ludności	68%
Agroturystyka	66%
Rolnictwo tradycyjne (małe gosp. rolne do 15 ha)	64 %
Turystyka	64%
Kultura	59%
Przemysł spożywczy	56%
Budownictwo	55%

3.5.4 Sektor publiczny

Sektor publiczny obejmuje: administrację samorządową (Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej), oświatę (Zespół Szkół Samorządowych), kulturę (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury z biblioteką), służbę zdrowia.

Urząd Miejski w Nowogrodzie

Urząd Miejski prowadzi działalność administracyjną; wykonuje zadania wynikające z celów działania gminy jako jednostki samorządu terytorialnego.

Celem działania gminy jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty i tworzenie warunków dla pełnego uczestnictwa mieszkańców w jej życiu.

Do zakresu działania Gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Gmina realizuje zadania własne, zlecone lub powierzone.

Do zadań własnych Gminy należą w szczególności sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą
- lokalnego transportu zbiorowego
- ochrony zdrowia
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych
- komunalnego budownictwa mieszkaniowego
- edukacji publicznej
- kultury w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych
- targowisk i hal targowych
- zieleni gminnej i zadrzewień
- cmentarzy gminnych
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego
- utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej
- wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej
- promocji gminy
- współpracy z organizacjami pozarządowymi
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie.

- Referat Rozwoju Gospodarczego, Rolnictwa i Infrastruktury,
- Referat Finansów,
- Referat ds. Organizacyjnych i Społecznych.

Stanowiska kierownicze:

- 1) Burmistrz Nowogrodu
- 2) Zastępca Burmistrza Nowogrodu
- 3) Sekretarz Gminy – pełniący również funkcje kierownika Referatu ds. Organizacyjnych i Społecznych
- 4) Skarbnik Gminy – pełniący również funkcję kierownika Referatu Finansów,
- 5) Kierownik Referatu Rozwoju Gospodarczego, Rolnictwa i Infrastruktury,
- 6) Z-ca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie.

Zadaniem OPS jest praca socjalna, pomoc materialna, udzielanie świadczeń pieniężnych mieszkańcom gminy potrzebującym pomocy oraz działania zmierzające do wykorzystywania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia – kursy, szkolenia, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne.

W Ośrodku Pomocy Społecznej na dzień 31.12.2015r rok zatrudnione były 4 osoby: kierownik, 2 pracowników socjalnych oraz pracownik do spraw obsługi świadczeń rodzinnych i stypendiów szkolnych.

Formy pomocy materialnej świadczone przez OPS
Ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki okresowe i celowe)
Dodatki mieszkaniowe
Zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki stałe)
Pozostała działalność (dożywianie dzieci w szkole, prace społecznie użyteczne)

W roku 2015 zasiłki z pomocy społecznej przyznawane były najczęściej:

L.p.	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
1	UBÓSTWO	77	41	304
2	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	11	6	60
3	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	10	5	57
4	BEZROBOCIE	45	8	81
5	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	22	14	57
6	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	4	0	5
7	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	4	1	16
8	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	2	1	5
9	RODZINY WIELODZIETNE	2	0	11
10	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	1	4
11	ZDARZENIE LOSOWE	2	1	8

OPS współpracuje z instytucjami i osobami w zakresie opieki i pomocy społecznej, w szczególności: z policją, z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogami szkolnymi, kuratorami społecznymi oraz sądowymi, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, organizacjami pozarządowymi.

Ochrona zdrowia.

Na terenie gminy Nowogród funkcjonuje publiczny zakład opieki zdrowotnej – przychodnia w Nowogrodzie. Również w Nowogrodzie działa apteka.

Najbliższy szpital znajduje się w Łomży. Specjalistyczna opieka lekarska, prześwietlenia, rezonans magnetyczny, tomografia oraz badania laboratoryjne i inne dostępne są w przychodniach przyszpitalnych, a także w prywatnych gabinetach lekarskich.

Na terenie gminy nie ma gabinetów dentystycznych. Najbliższy gabinet jest w Zbójnej, a szeroką dostępność usług stomatologicznych zapewniają gabinety i przychodnie prywatne w Łomży.

Bezpieczeństwo publiczne.

Bezpieczeństwo publiczne w gminie jest domeną Policji. Posterunek w Nowogrodzie ma 5 funkcjonariuszy, którzy działają na terenie gmin Nowogród i Zbójna.

Ochotnicza Straż Pożarna.

Zadaniem OSP jest ochrona p-poż, gaszenie pożarów, a także usuwanie zagrożeń związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, ratownictwo drogowe i wodne (OSP Nowogród).

Placówki Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane są w Nowogrodzie, Mątwicy, Grądach, Jankowie-Skarbowie, Kupnie, Chmielewie, Sławcu.

OSP Nowogród i OSP Mątwica należą do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie założona została 136 lat temu. Nieco młodsza, licząca 88 lat, jest Ochotnicza Straż Pożarna w Mątwicy.

3.6 Gospodarka komunalna i infrastruktura

3.6.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Administratorem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy jest Komunalny Zakład Budżetowy w Nowogrodzie.

Podstawowym obowiązkiem gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostaw wody mieszkańcom o jakości zgodnej z normami krajowymi i UE, w ilości pokrywającej pełne potrzeby ludności i gospodarki.

Gmina Nowogród posiada sieć wodociągową zapewniającą dostęp do wody wszystkim mieszkańcom oraz podmiotom gospodarczym. Sieć w gminie obejmuje 15 wsi i miasto Nowogród, a także miejscowość Jednaczewo w gminie Łomża i Nadleśnictwo Nowogród. Zaopatrzenie w wodę odbywa się wodociągiem z ujęcia wody „Sławiec”. Miasto Nowogród, wsie Morgowniki, Ptaki, Baliki i Serwatki obsługiwane są przez wodociąg z ujęcia Nowogród. Ogólna długość sieci wodociągowej wynosi 79,6 km (w tym na terenach wiejskich 52,7 km) i korzysta z niej 1112 gospodarstw domowych.

W gminie Nowogród odprowadzenie ścieków komunalnych odbywa się głównie do przydomowych, lokalnych zbiorników bezodpływowych, z których powinny być wywożone do oczyszczalni ścieków. W kilku gospodarstwach wykonane zostały przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zbiorczym systemem odprowadzania ścieków objęty jest jedynie Nowogród. Miasto posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków oddaną do użytku w 1992 roku o wydajności 300 m³ na dobę. Obecnie do oczyszczalni doprowadzane są ścieki w ilości około 60 m³ na dobę - tylko część miasta objęta jest siecią kanalizacji sanitarnej.

W istniejącej w mieście sieci kanalizacji sanitarnej wykorzystano układ grawitacyjno – pompowy. Jej długość wynosi 6,5 km i obsługuje 316 gospodarstw domowych, w tym 195 w budownictwie wielorodzinnym.

Rozwój gospodarstw hodowlanych, przewidywane inwestycje w podstrefie SSSE oraz obserwowana tendencja do przenoszenia się mieszkańców większych miast na obszary wiejskie spowoduje znaczne zwiększenie zapotrzebowania na wodę.

W najbliższym czasie (2017-18) należy dokonać połączenia sieci wodociągowych Sławiec i Nowogród. Niezbędne są także badania geologiczne oraz przygotowanie nowego ujęcia wody. Powinno być ono wykonane do roku 2022.

W zakresie oczyszczania ścieków niezbędna jest rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Nowogrodzie. Do roku 2022 większość miasta powinna zostać wyposażona w sieć kanalizacyjną. Przygotować należy także modernizację oczyszczalni ścieków, jej rozbudowę o część chemiczną, a także rozważyć budowę instalacji do produkcji biogazu i utylizacji osadów ściekowych. Alternatywą dla tej ostatniej inwestycji może być przekazywanie osadów do Rejonowej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Czartorii lub do oczyszczalni w Łomży.

Istotną częścią zagospodarowania ścieków komunalnych jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich. Gmina Nowogród posiada pełną dokumentację na budowę oczyszczalni z filtrem roślinnym. Mogą one być jednak wykonywane tylko na większych działkach. Należy zakupić dokumentację innych technologii oczyszczania ścieków oraz prowadzić szeroką informację i edukację wśród mieszkańców aby do roku 2022 większość posesji we wsiach posiadała oczyszczalnie skutecznie dezaktywujące ścieki z gospodarstw domowych.

Inny problem stanowią ścieki z hodowli i przemysłowe. Każdy zakład przemysłowy lub usługowy „produkujący” takie odpady płynne będzie musiał posiadać własną oczyszczalnię wytrącającą szkodliwe substancje. Natomiast ścieki z hodowli powinny być, oprócz wylewania na pola, dostarczane do biogazowi, której realizacja wydaje się być niezbędna.

3.6.2 Gospodarka odpadami

Obecnie gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest zgodnie ze znowelizowaną 14 grudnia 2012 r. ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych prowadzi firma wyłoniona w wyniku przetargu nieograniczonego. Odpady zmieszane wywożone są do Rejonowej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Czartorii, odpady segregowane odbiorca dostarcza przedsiębiorstwom zajmującym się ich unieszkodliwianiem i odzyskiem surowców i półfabrykatów. W Nowogrodzie zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, którym zarządza Komunalny Zakład Budżetowy.

Gmina Nowogród posiadała składowisko odpadów stałych zlokalizowane w obszarze administracyjnym miasta Nowogród. Zostało ono zamknięte w roku 2013. W roku 2015 teren składowiska został zrekultywowany, utworzona została także ścieżka ekologiczna informująca o zagrożeniach dla środowiska powodowanych przez śmieci i możliwościach właściwej gospodarki odpadami komunalnymi.

W gminie występuje problem dzikich wysypisk śmieci. Dotychczas zlokalizowano ich kilkanaście. Niestety ciągle pojawiają się nowe. Aby ten problem rozwiązać należy przede wszystkim prowadzić działania edukacyjne wśród mieszkańców. W miarę pozyskiwania środków trzeba sukcesywnie likwidować dzikie wysypiska i rekultywować zajmowane przez nie tereny. Szansą na skuteczną likwidację i rekultywację byłaby budowa regionalnej spalarni odpadów w RIPOK w Czartorii. Takie stanowisko przyjęli wójtowie i burmistrzowie gmin i miast związanych porozumieniem z Miastem Łomża. Konieczna jest dalsza współpraca, skuteczne zabiegi i pozyskanie środków na tę inwestycję.

Zamierzenia inwestycyjne związane z gospodarką stałymi odpadami komunalnymi i wodno-ściekową, ze względu na ich ogromne koszty, a także znaczenie dla zachowania nieskażonego środowiska i jego ochrony, powinny być realizowane ze szczególną starannością. Współpraca między samorządami jest tu niezbędna, a wspólnie można osiągnąć cel znacznie skuteczniej i taniej niż może to zrobić pojedyncza gmina.

3.6.3 Zaopatrzenie w gaz

Podstawowym systemem zaopatrzenia w gaz na terenie gminy jest dowożenie gazu butlowego propan-butan.

Istniejący w województwie podlaskim system gazociągów wysokiego ciśnienia nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Nowogród. Gmina wystąpiła do PGNiG z zapytaniem i wnioskiem o budowę sieci gazowej. W odpowiedzi PGNiG uzależnia inwestycję od zapotrzebowania na ten surowiec energetyczny. Szansą może być budowa magistrali gazowej Litwa-Polska przebiegającej przez teren sąsiedniej gminy Zbójna oraz powstanie w Nowogrodzie podstrefy SSSE (większe zapotrzebowanie na gaz przez zakłady przemysłowe).

Samorządy gmin sąsiadujących i Gmina Nowogród kierują do PGNiG wnioski o przyłączenie do sieci gazowej naszych miejscowości.

Istnieje realna możliwość podłączenia gminy do sieci gazowej w perspektywie 10 lat o ile zapotrzebowanie będzie satysfakcjonujące dla dystrybutora i ewentualnie nastąpi spięcie magistrali gazowej z siecią funkcjonującą w Łomży lub zbudowana zostanie instalacja rozprężania gazu dowożonego z terminalu gazowego w Świnoujściu.

3.6.4 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy istnieje jedna kotłownia zaopatrująca w energię ciepłą większą liczbę odbiorców. Jest to kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej. Podstawowym paliwem jest w niej węgiel kamienny.

Energia ciepła produkowana jest na terenie gminy przez niewielkie indywidualne domowe kotłownie. Do większych kotłowni lokalnych należą istniejące przy osiedlu spółdzielni mieszkaniowych oraz przy obiektach użyteczności publicznej –szkołach, przedszkolu, M-GOK, Urzędzie Miejskim.

Struktura gospodarki cieplnej według źródeł energii:

1. Źródła konwencjonalne w tym :

- węgiel kamienny – ok. 70%
- gaz propan butan – 1%
- olej opałowy – 14%
- drewno, pelet, ekogroszek – 14%

2. Źródła odnawialne (solar, geotermia, energia wiatrowa, wodna) poniżej 1%.

Występuje wyraźne zainteresowanie mieszkańców instalowaniem odnawialnych źródeł energii. Rokuje to nadzieję na zmianę systemu ciepłowniczego, który w perspektywie najbliższych lat powinien być oparty głównie na odnawialnych źródłach energii.

3.6.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejący system przesyłania energii elektrycznej od lat w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy Nowogród.

Należy dążyć do modernizacji sieci elektroenergetycznych we wszystkich miejscowościach gminy, w tym do realizacji sieci podziemnych.

Rozwój technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii pozwala na ich coraz skuteczniejsze stosowanie jako źródeł elektryczności. Bardzo istotne jest by przy obiektach użyteczności publicznej, w budynkach wielorodzinnych, nowym oświetleniu drogowym instalować panele fotowoltaiczne oraz urządzenia hybrydowe (słoneczno-wiatrowe).

3.6.6 System komunikacyjny Gminy Nowogród

Główną drogą – kręgosłupem komunikacyjnym gminy Nowogród - jest droga wojewódzka nr 645 Łomża – Nowogród – Zbójna – Dęby – Myszyniec. Podobną funkcję pełni droga wojewódzka nr 648 Miastkowo – Nowogród – Stawiski. Stanowi ona bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 61 łączącą Łomżę z centralną Polską. Zapewnia także łączność 4-ech wsi zanzarwiańskich z Nowogrodem i pozostałymi miejscowościami gminy. Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy wynosi 22 km. W ciągu dróg wojewódzkich znajdują się dwa mosty na Narwi w Nowogrodzie i na Pisie w Morgownikach.

Droga wojewódzka nr 645 została przebudowana na odcinku Nowogród – Kuzie w roku 2014. Przebudowano także most na Narwi i wcześniej w roku 2008 most na Pisie. Opracowana została dokumentacja projektowa przebudowy drogi nr 645 na odcinku Nowogród – Łomża. Realizacja inwestycji powinna nastąpić w roku 2017.

Przez gminę przebiega 7 odcinków dróg powiatowych:

- Nowogród – Szablak – Łomża nr 1904B,
 - Chojny – Nowogród nr 1912B,
 - droga Nr 645 - Grzymały – Sławiec nr 1909B,
 - Sławiec – Chmielewo nr 1909B,
 - Chmielewo – Jankowo Młodzianowo nr 1909B,
 - Jankowo Młodzianowo - Nowogród nr 1909B,
 - Droga nr 645 – Jurki nr 1893B,
 - Serwatki – Chłudnie – Piątnica nr 1900B,
- o łącznej długości 37 km.

W latach 2008-2014 przebudowano drogi na odcinkach: nr 1909B; od drogi Nr 645 - Grzymały – Sławiec – Chmielewo; nr 1900B; Serwatki – Kupnina.

Szkielet drogowy gminy uzupełniają drogi gminne. Długość dróg gminnych na terenie miasta Nowogród wynosi 56,763 km, na terenach wiejskich 183, 385 km. Wykaz dróg gminnych przedstawiony został w załącznikach nr 3 i 4.

3.6.7 Majątek Gminy Nowogród

INFORMACJA O STANIE GRUNTÓW GMINNYCH

na dzień 31.12.2015 r.

MIASTO NOWOGRÓD

Grunty orne					
Klasa gruntu	R- grunty orne	B-R – grunty orne zabudowane	Lz–R – grunty zadrzewione, zakrzewione	Łącznie (ha)	
IVa	0,4789	-	-	0,4789	
IVb	3,5966	0,2068	-	3,8034	
V	31,9434	1,4440	-	33,3874	
VI	12,3522	0,0628	0,0269	12,4419	
				50,1116	
Użytki zielone					
Klasa gruntu	L-Ps-łąki, pastwiska	Lz-Ps- grunty zadrzewione i zakrzewione		Łącznie (ha)	
IV	1,8549	-		1,8549	
V	3,0430	-		3,0430	
VI	10,4969	0,2405		10,7374	
				15,6353	
Lasy				Łącznie (ha)	
Ls- lasy	7,3467			7,3467	
Nieużytki				Łącznie (ha)	
N - nieużytki	4,9078			4,9078	
Rowy					
W - rowy	W-Ps-rowy	W-RIVb- rowy		Łącznie (ha)	
0,0637	0,1598	0,0106		0,2341	
Grunty zabudowane i zurbanizowane					
Bi -inne tereny zabudowane	Bz – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	Ba – tereny przemysłowe	Bp – zurbanizowane tereny niezabudowane	B- tereny mieszkaniowe	Łącznie (ha)
12,1430	5,4173	0,0045	0,0244	3,0099	20,5991
Drogi					Łącznie (ha)
Dr - drogi		Gminne – 42,8812 ha Wewnętrzne – 2,8260 ha			45,7072

Łączna powierzchnia gruntów gminnych na terenie **miasta Nowogród** wynosi **144,5418 ha** + udział wynoszący 499/10000 w działce nr 1558/1 o pow. 0,2909 ha + udział 8760/10000

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

w działce nr 119/1 o pow. 0,2684 ha, na których to nieruchomościach znajdują się budynki komunalne, wielorodzinne.

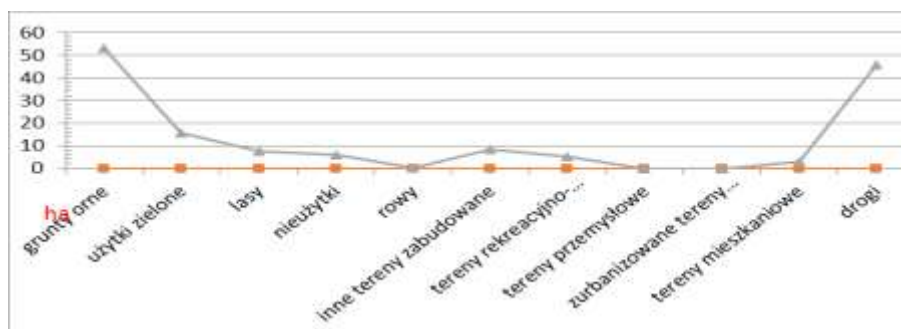
Z tego:

W użytkowaniu wieczystym jest 66 działek o łącznej powierzchni **9,6213 ha** (w tym 1 działka – droga o pow. 0,0238 ha).

W trwałym zarządzie są nieruchomości położone na terenie miasta Nowogród, oznaczone geodezyjnie nr: 1558/6, 1559 i 1582 o łącznej powierzchni **1,1597 ha**.

Ponadto Gmina Nowogród użytkuje na podstawie umowy użyczenia **18,79 ha** gruntów, położonych na terenie miasta Nowogród.

Podział gruntów (w ha) na użytki

GMINA NOWOGRÓD - TEREN WIEJSKI

Grunty orne					
Klasa gruntu	R- grunty orne	B-R – grunty rolne zabudowane	Ws-R-grunty pod stawami	Lz-R – grunty zadrzewione, zakrzewione	Łącznie (ha)
IIIa	-	0,0183	-	-	0,0183
IIIb	0,4464	-	-	-	0,4464
IVa	-	-	-	-	-
IVb	-	-	0,1900	-	0,1900
V	6,0897	0,2000	0,3800	-	6,6697
VI	8,3725	-	-	0,0637	8,4362
					15,7606
Użytki zielone					
Klasa grunt	Ł-Ps-łąki, pastwiska	W-Ps – grunty pod wodami	Wsr-Ps-grunty pod stawami	Lz-Ps – grunty zadrzewione, zakrzewione	Łącznie (ha)
III	1,1421	-	-	-	1,1421
IV	1,5679	-	0,1982	0,0300	1,7961
V	2,4939	0,0342	0,0844	-	2,6125
VI	2,9488	-	-	1,2666	4,2154
					9,7661
Pozostałe					

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

Oznaczenie	Pow. (ha)	Łącznie (ha)
W – rowy	2,7500	2,7500
N – nieużytki	1,8787	1,8787
Ls – lasy	12,4697	12,4697
K – użytki kopalne	6,9561	6,9561
Tr – tereny różne	0,0500	0,0500
Ti – inne tereny komunikacyjne	0,0200	0,0200
Ws – grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	6,9900	6,9900
Bi-inne tereny zabudowane	2,8773	2,8773
Bz – tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	5,1278	5,1278
Bp – zurbanizowane tereny niezabudowane	1,3020	1,3020
		40,4216
Drogi		Łącznie (ha)
Dr – drogi	Gminne – 114,844 ha Wewnętrzne – 40,4119 ha	155,2559

Podział gruntów [w ha] w rozbiciu na sołectwa

<i>Lp.</i>	<i>Obręb</i>	<i>Pow. w ha</i>
1.	Baliki	3,33
2.	Chmielewo	3,84
3.	Dzierzgi	4,8187
4.	Grądy	10,72
5.	Grzymały	10,73
6.	Jankowo Młodzianowo	23,7564
7.	Jankowo Skarbowo	8,88
8.	Kupnina	5,94
9.	Mątwica	69,618
10.	Morgowniki	5,7422
11.	Ptaki	9,0427
12.	Serwatki	36,1095
13.	Sławiec	17,65
14.	Sulimy	7,6267
15.	Szablak	3,40
R A Z E M		221,2042

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

Łączna powierzchnia gruntów gminnych na terenie wiejskim gminy Nowogród wynosi **221,2042 ha**.

W użytkowaniu wieczystym jest 4 działki o łącznej powierzchni 1,9829 ha, w tym 3 działki o łącznej powierzchni 1,9029 ha w miejscowości Ptaki, których użytkownikiem wieczystym jest Caritas Diecezji Łomżyńskiej.

Ponadto Gmina Nowogród włada na zasadach samoistnego posiadania gruntem o pow. **0,1000 ha**, położonym na terenie miejscowości Mątwa oraz użytkuje na podstawie umowy użyczenia **3,00 ha** gruntów, położonych na terenie wsi Serwatki.

Łączna powierzchnia gruntów gminnych na terenie miasta i gminy Nowogród wynosi 365,746ha + udział wynoszący 499/10000 w działce nr 1558/1 o pow. 0,2909 ha + udział 8760/10000 w działce nr 119/1 o pow. 0,2684 ha na których to nieruchomościach znajdują się budynki komunalne, wielorodzinne.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w użytkowaniu wieczystym znajdowało się **11,6042 ha** gruntów komunalnych, położonych na terenie miasta i gminy Nowogród.

INFORMACJE O ZMIANACH W STANIE NIERUCHOMOŚCI KOMUNALNYCH W ROKU 2015

Lp.	Nr działki /Położenie	Oznaczenie działki	Nabycie	Zbycie	Podstawa zmiany
1.	121/11 N-d	Bi		0,0941 ha	SPRZEDAŻ
2.	119/15 N-d	R		0,0190 ha	
3.	1996 N-d	R		0,0520 ha	
4.	1386 Mątwa	Bi		0,0800 ha	
5.	110 Grądy	RV ŁV		0,1100 ha	
6.	991/5 N-d	Bi		0,0820 ha	DAROWIZNA NA RZECZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

**DANE O DOCHODACH UZYSKANYCH Z TYTUŁU WYKONYWANIA PRAWA WŁASNOŚCI
NIERUCHOMOŚCI**

/ wg. stanu na dzień 31 grudnia 2015 r./

<i>Lp.</i>	<i>Źródła dochodu</i>	<i>Uzyskany dochód - zł</i>
1.	Dzierżawa i najem nieruchomości	61 635,86
2.	Użytkowanie wieczyste	79 012,25
3.	Sprzedaż nieruchomości	126 422,98
4.	Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	2 689,80
5.	Wpływy z różnych opłat	6 384,00
6.	Czynsze rolne	18 008,55
7.	Odsetki z tytułu rozłożenia należności na raty oraz z tytułu nieterminowych wpłat	7 521,45
	R A Z E M	301 674,89 zł

Na terenie Nowogrodu znajduje się ok. 100 działek pod budownictwo mieszkaniowe, usługi, przemysł. W większości są to działki prywatne. Gmina Nowogród posiada 22 przygotowane do sprzedaży działki budowlane w Nowogrodzie, Grądach i Mątewicy oraz 2 działki w Dzierzgach pod ewentualną zabudowę zagrodową.

INFORMACJA O BUDYNKACH I LOKALACH MIESZKALNYCH

W zasobach Gminy Nowogród pozostają budynki wymienione w poniższej tabeli

<i>Lp.</i>	<i>Miejscowość, ulica, nr bud., nr działki</i>	<i>Przeznaczenie budynku</i>	<i>Zarządca</i>	<i>Uwagi</i>
1.	Nowogród, ul. 11 Listopada 12 dz. 1582	szkoła	ZSS	bud. szkoły podstawowej, gimnazjum, hala sportowa, magazyn
2.	Nowogród, ul. Łomżyńska 13 dz. 1488	kultura	M-GOK	
3.	Nowogród ul. 1 Maja dz. 1443	kultura	M-GOK	Izba Pamięci przeznaczona do rozbiórki
4.	Nowogród, ul. Łomżyńska 13 dz. 1488	straż pożarna	OSP	Strażnica OSP Nowogród
5.	Nowogród, ul. Łomżyńska 41, dz. 991/6	administracja	UM	w budynku mieszczą się biura UM i KZB
6.	Nowogród, ul. Łomżyńska 41 dz. 991/6	baza techn.	KZB	magazyny, garaże
7.	Nowogród, ul. Miastkowska dz. 248/2	hydrofornia	KZB	
8.	Nowogród, ul. Piłsudskiego dz. 1170/1	stolarnia	UM	dzierżawa
9.	Nowogród, ul. Piłsudskiego dz. 1849	młyn	UM	obiekt zabytkowy Gminna Ewidencja Zabytków

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

10.	Nowogród, ul. Nowa 6 dz. 1559	przedszkole	ZSS	
11.	Nowogród, ul. Nowa 6 dz. 1559	biblioteka	M-GOK	
12.	Nowogród, ul. Nowa 6 dz. 1559	2 lokale mieszkalne	ZSS	
13.	Nowogród, ul. Miastkowska 3 dz.1558/1	mieszkalny	KZB	1 lokal komunalny, pozostałe mieszkańcy wykupili na własność
14.	Nowogród, ul. St. Konwy 21 dz. 119/1	mieszkalny	KZB	9 lokali komunalnych
15.	Nowogród, ul. Rynek 20 dz. 1366/3	administracja	M-GOK	w trakcie przebudowy
16.	Nowogród, ul. 11 Listopada dz. 1295	sport	ZSS	stadion w trakcie przebudowy
17.	Nowogród, ul. Morska dz. 1226/1	mieszkalny	UM	budynek przeznaczony do przebudowy na cele turystyczne
18.	Nowogród, ul. Morska dz. 1224	kultura	M-GOK	scena
19.	Nowogród, ul. Targowa dz. 245	WC	UM	szatelnia miejska obsługująca targowisko
20.	Nowogród, ul. Targowa dz. 626/2	targowisko	UM	w trakcie przebudowy
21.	Nowogród, ul. Cmentarna dz. 557	grzebowisko	UM	przeznaczony do sprzedaży wraz z działką - podstrefa SSSE
22.	Chmielewo dz. 512	kultura	UM	świetlica wiejska, garaż OSP – przeznaczone do przebudowy
23.	Chmielewo dz. 512	sport	UM	Wielofunkcyjne boisko sportowe (2013)
24.	Grądy dz. 166	poszkolny	UM	Budynek poszkolny przeznaczony do sprzedaży
25.	Jankowo Młodzianowo dz. 216/1	kultura	UM	świetlica wiejska, garaż OSP
26.	Jankowo Młodzianowo dz.	przystanek	UM	
27.	Jankowo Skarbowo dz.	kultura	UM	świetlica wiejska, garaż OSP
28.	Jankowo Skarbowo dz. 258	poszkolny	UM	przeznaczony do rozbiórki
29.	Kupnina dz. 67	bud. po sklepie	UM	budynek przeznaczony do przebudowy na

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

				świetlicę
30.	Mątwica dz. 737/2	kultura	M-GOK	klub wiejski, biblioteka, remiza OSP
31.	Mątwica dz. 1363	poszkolny	UM	przeznaczony do sprzedaży, wynajmu
32.	Sławiec dz. 22	szkoła	UM	Umowa użyczenia na ośrodek opiekuńczy osób starszych
33.	Sławiec dz. 21/2	hydrofornia	KZB	
34.	Szablak dz. 178/1	kultura	M-GOK	świetlica wiejska

Gospodarkę mieszkaniową w zasobach Gminy reguluje UCHWAŁA NR XL/223/10 RADY MIEJSKIEJ W NOWOGRÓDZIE z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nowogród.

Plan modernizacji i remontów na lata 2016-2020 przedstawia tabela:

Obiekt	Zakres remontu	Finansowanie
Nowogród, ul. 11 Listopada 12 bud. szkoły podstawowej	Termomodernizacja, wymiana podłóg, odgrzybienie, instalacje OZE	NFOŚiGW Fundusze UE
Nowogród, ul. 11 Listopada 12 bud. gimnazjum	Termomodernizacja, wymiana dachu, odgrzybienie, instalacje OZE	NFOŚiGW Fundusze UE
Nowogród, ul. Łomżyńska 13 M-GOK	Remonty bieżące, instalacje OZE	NFOŚiGW Fundusze UE
Nowogród, ul. Łomżyńska 41 bud. administracyjny	Remonty bieżące, wymiana instalacji elektrycznej	Środki własne
Nowogród, ul. Rynek bud. administracyjny	w trakcie przebudowy, adaptacja parteru na bibliotekę	NFOŚiGW Fundusze UE, MkIDN
Nowogród, ul. 11 Listopada dz. 1295 stadion	stadion w trakcie przebudowy	FRKF Środki własne
Nowogród, ul. Morska	budynek przeznaczony do przebudowy na cele turystyczne	Fundusze UE
Nowogród targowisko gminne ul. Targowa	Targowisko gminne w trakcie przebudowy	Fundusze UE
Chmielewo świetlica wiejska, garaż OSP	Przeznaczone do przebudowy i rozbudowy	Fundusze UE
Jankowo Młodzianowo świetlica wiejska, garaż OSP	Remonty bieżące	Środki własne
Jankowo Skarbowo świetlica wiejska, garaż OSP	Remonty bieżące	Środki własne
Kupnina budynek po sklepie	budynek przeznaczony do przebudowy na świetlicę i remizę OSP	Fundusze UE

Nabywanie nieruchomości na rzecz Gminy Nowogród

Nabywanie nieruchomości na rzecz Gminy w latach 2016-2020 będzie następowało poprzez:

1. zakup, zamianę, darowiznę,
2. komunalizację,
3. inne czynności prawne np. pierwokup.

Do gminnego zasobu nabywane będą nieruchomości służące realizacji zadań własnych. Na powiększenie majątku gminnego wpływ mają również przeprowadzone i planowane inwestycje drogowe.

W latach 2016-2020 nabywanie nieruchomości realizowane będzie w ramach posiadanych środków finansowych zaplanowanych w budżecie na poszczególne lata.

Prognoza dotycząca wykorzystania nieruchomości Gminy Nowogród

1. Zbywanie nieruchomości:

a) w latach 2016-2020 przewiduje się do zbycia nieruchomości w formie przetargu nieograniczonego:

- 6 działek położonych w miejscowości Nowogród na osiedlu Skarpa przeznaczonych w m.p.z.p. pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,
- 8 działek położonych w miejscowości Nowogród w rejonie targowicy przeznaczonych w m.p.z.p. pod zabudowę usługową i przemysłową,
- 2 działki położone w miejscowości Mątwa,
- 2 działki położone w miejscowości Dzierżę,

b) dopuszcza się zbycie innych nieruchomości w miarę potrzeb,

c) przewiduje się dokonanie zamiany nieruchomości położonych w Mątwie, Nowogrodzie oraz na terenie innych miejscowości w miarę potrzeb.

2. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości.

W latach 2016-2020 przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości będzie następowało na podstawie składanych wniosków o przekształcenie.

3. Pozostałe formy udostępniania nieruchomości.

Nieruchomości, które nie będą zagospodarowane na cele inwestycyjne będą udostępniane na warunkach określonych w umowach dzierżawy, najmu lub użyczenia.

Zakłada się na lata 2016-2020 kontynuację dotychczasowych umów dzierżawy i najmu.

3.6.8 Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina stara się wspomagać mieszkańców, potencjalnych inwestorów, osoby zainteresowane budowaniem domów mieszkalnych i osiedlaniem się na terenie gminy, a także zabudową letniskową poprzez uregulowanie zagospodarowania przestrzennego. Obecnie obowiązuje 12 Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego:

Nazwa planu		Powierzchnia terenu [ha]
1	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego części Miasta Nowogród (rejon ulic Miastkowska i Stacha Konwy)	62,78
2	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenów zabudowy letniskowej we wsi Baliki – rozszerzenie istniejącego osiedla „Konik”	0,20
3	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obszaru eksploatacji kruszywa na gruntach wsi Mątwa	26,80
4	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca działek nr 1827 i 1828 w Nowogrodzie	0,20
5	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca działek nr 1759/3, 1759/5 i 1759/6 w Nowogrodzie	1,53
6	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca terenów we wsi Morgowniki 0,50 + 0,56 ha, Mątwa 0,72 ha, Jankowo Młodzianowo 0,20 ha, Sławiec 0,70 ha, Serwatki 0,20 ha	2,93
7	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca obszarów przy ul. Zdrojowej, Zamkowej - działek nr 1398, 1395 i 1396, skarpy - działki nr 88, 89, 90, 91, ul. Miastkowskiej – działki nr 170/3 do 173 i 269/4 do 270/1 oraz ul. Wojska Polskiego i ul. Podmiejskiej w Nowogrodzie	10,40
8	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca obszarów położonych w południowej części miasta przy drodze do Grądów	2,60
9	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zmiana mpzp dotycząca terenu przeznaczonego pod lokalizację oczyszczalni ścieków i kanału zrzutowego	1,51
10	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego nad rzeką Narew w Nowogrodzie	25,50
11	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego w południowo-wschodniej części Miasta Nowogród – rejon targowicy	20,26
12	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu położonego w południowo-wschodniej części miasta Nowogród – teren przemysłowy	28,32
RAZEM		183,03

W opracowaniu jest MPZP terenów położonych nad Pisą w okolicach miejscowości Ptaki, Baliki, Serwatki.

IV OŚWIATA I KULTURA

4.1. Oświata

Zespół Szkół Samorządowych w Nowogrodzie

Szkoła znajduje się w centralnej części miasta przy ul. 11 Listopada. W kompleksie zespołu szkół znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole mieszczące się w dwóch budynkach (w szkole podstawowej i przy ulicy Nowej 6) oraz pełnowymiarowa hala sportowa. W administrowaniu ZSS pozostaje oddalony o ok. 500 m od szkoły stadion wielofunkcyjny.

Szkoła podstawowa w Nowogrodzie prawdopodobnie powstała na przełomie XVII/XVIII wieku – nie jest znana dokładna data jej powstania.

Historia i tradycja szkoły- najważniejsze daty od 1945

DATA	WYDARZENIA
	<p>Wspominając przeszłość historyczną szkoły w Nowogrodzie należy podkreślić, że miasteczko Nowogród od niepamiętnych lat zawsze miało swoją szkołę, do której uczęszczały dzieci miejscowe i z okolicznych wsi. Początkowo szkoła mieściła się w jednym budynku otoczonym pięknie zadrzewionym ogrodem. Uczyl jeden nauczyciel, nauka trwała cały dzień, a klasy łączone były ogromnie przepełnione, liczyły około stu dzieci. Dzieci żydowskie uczono wieczorami.</p>
1945-1948	Reaktywacja szkoły po II wojnie światowej. Po wojnie światowej warunki nauczania znacznie polepszyły się. Szkoła w Nowogrodzie została przekształcona w siedmioklasową Szkołę Powszechną, do której miały uczęszczać dzieci w wieku od 7 do 14 lat. Baza dydaktyczna: 4 sale lekcyjne, kancelaria, Sala rekreacyjna wyposażona w scenę. Uczniów: 245-260. Nauczycieli: 7
1948- 1955	Powołano organizacje: ZHP i Szkolne Koło Przyjaźni Polsko- Radzieckiej PCK oraz szkolne Koło Odbudowy Szkół i Ośrodków Kulturalnych. Baza szkoły powiększyła się o dwie sale lekcyjne, magazynek, pokój nauczycielski i długi korytarz.
1957-1960	Rozpoczęcie budowy i oddanie do użytku nowego budynku szkoły w Nowogrodzie.
	

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

1961- 1963	Sukcesy sportowe młodzieży pod kierownictwem kierownika szkoły i nauczyciela wychowania fizycznego: Zygmunta Cichockiego.
1965- 1966	Odnowienie budynku szkoły.
1966-1967	Szkoła stała się szkołą ośmioklasową. Do klasy ósmej uczęszczało 22 uczniów.
1967- 1968	Uczniów: 325. Nauczycieli:15Remont dachu na głównym budynku szkoły.
1973- 1974	W wyniku reorganizacji powstały: Zbiorcza Szkoła Gminna w Nowogrodzie z filiami w Mątwy i Jankowie oraz Szkoła Podstawowa w Sławcu z punktem filialnym w Grądach. W dniu 1 września 1973 zamknięto szkołę w Serwatkach, Szablaku. W szkole w Jankowie i Mątwy obniżono stopień organizacyjny do czterech klas.
10.10. 1987	Nadanie szkole podstawowej imienia Adama Chętnika.
01.09. 1999	Wyodrębnienie gimnazjum.
16.10.2003	Nadanie gimnazjum imienia Papieża Jana Pawła II.
01.02.2004	Utworzenie Zespołu Szkół Samorządowych w Nowogrodzie.
01.12.2011	Wybudowanie hali sportowej

Liczba uczniów w ZSS - 493 osoby.

Liczba uczniów w szkole podstawowej - 254 osoby.

Liczba uczniów w gimnazjum - 135 osób.

Liczba dzieci w przedszkolu - 104 osoby.

Nauczyciele w szkole podstawowej - 21 osób, w tym 20 kobiet.

Nauczyciele w gimnazjum - 16 osób, w tym 11 kobiet.

Nauczyciele w przedszkolu - 6 osób, 6 kobiet.

Liczba wszystkich pracowników ZSS - 62 osoby.

Ilość klas w szkole podstawowej - 12

Ilość klas w gimnazjum - 6

Ilość oddziałów przedszkolnych – 4

W ZSS prowadzone są zajęcia pozalekcyjne.

Rodzaj zajęć	Liczba uczestników			Specjalizacja nauczycieli prowadzących
	SP	Gimnazjum	razem	
		m		
Zajęcia dla uczniów z trudnościami				
Dydaktyczno - wyrównawcze	66	38	104	J. polski, j. angielski, matematyka, przyroda
Korekcyjno -kompensacyjne	71	24	95	Terapia pedagogiczna
Rewalidacyjne	2	6	8	oligofrenopedagogika
Logopedyczne	33	0	33	logopeda
Nauczanie indywidualne	2	1	3	Nauczyciele przedmiotów
Gimnastka wad postawy		0		Gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna
Koła zainteresowań				
polonistyczne	8	6	14	poloniści
matematyczne	10	18	28	matematycy
sportowe	20	45	65	sportowcy
informatyczne	6	6	12	informatyk
j .niemieckiego	0	17	17	germanista
j.angielskiego	8	12	20	anglista
Plastyczno-techniczne	12	0	12	Edukacja wczesnoszkolna
chór	15	14	29	Muzyka, plastyka
plastyczne	8		8	plastyk

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

Baza szkoły to pracownie przedmiotowe, pracownia informatyczna, biblioteka, sala gimnastyczna, hala sportowa, świetlica/ stołówka, kuchnia, gabinet logopedyczny, gabinet terapeutyczny, sala zabaw dla najmłodszych dzieci, gabinet pomocy przedmedycznej, kancelaria.

BAZA (szkoły podstawowej i gimnazjum)		
Nazwa pomieszczenia:	Etap edukacyjny:	Liczba:
<i>Pracownie przedmiotowe</i>	<i>Edukacja wczesnoszkolna</i>	5
	<i>Szkoła podstawowa</i>	9
	<i>Gimnazjum</i>	8
<i>Pracownia informatyczna</i>		1
<i>Biblioteka</i>		1
<i>Sala gimnastyczna</i>		2
<i>Świetlica/ stołówka</i>		1
<i>Gabinet logopedyczny</i>		1
<i>Gabinet terapeutyczny</i>		1
<i>Sala zabaw</i>		1
<i>Gabinet pomocy przedmedycznej</i>		1
<i>Usprzętowanie</i>	Tablica interaktywna	3
	Projektor	7
	Radioodtwarzacze	14
	Laptopy	50
	Komputery	45
	Ekran	4
	Odtwarzacz DVD	7
	Telewizory	8
	Kserokopiarki	2
	Mikrofon pojemnościowy	1
	Drukarki	8
	Mikrofony	4
	Wzmacniacz	1
	Keyboard	1

Potrzeby w zakresie wyposażenia

W ZSS potrzebne są multimedialne pracownie do języków obcych w każdej szkole, wymiana sprzętu - doposażenie pracowni komputerowej, tablice interaktywne w każdej pracowni, wymiana ławek i krzesełek w większości sal lekcyjnych dostosowanych do wzrostu uczniów, likwidacja szatni na rzecz zakupu szafek indywidualnych dla każdego ucznia.

Inne potrzeby ZSS to :

- wymiana dachu nad gimnazjum,
- wymiana większości okien w SP i gimnazjum,
- termomodernizacja ZSS,
- odgrzybianie,
- doposażenie kuchni w przedszkolu (na 4 grupy przedszkolne),
- remont budynku gospodarczego przy SP.

4.2 Dziedzictwo kulturowe

4.2.1. Rys historyczny

Najstarszych dat z dziejów Nowogrodu nie sposób ustalić. Wiadomo, że istniały tu osady sprzed paru tysięcy lat. Stwierdzono to na podstawie wykopalisk prowadzonych w latach sześćdziesiątych. Znalezione min. gliniane naczynia, ozdoby, oścień na ryby, żelazne groty oszczepów i topory bojowe. W IX – XII w. w widłach Narwi i Pisy istniał gród, który później przeniesiony został na przeciwległy wysoki brzeg Narwi (być może stąd pochodzi nazwa miasta).

Z roku 1320 pochodzi pieczęć Nowogrodu, która jest świadectwem istnienia tutaj kasztelanii. Na pieczęci - herbie miasta - widnieje wizerunek trzech murowanych baszt z otwartą bramą i napisem łacińskim "Signum Novogrodensis".

Nowy Gród około roku 1355 r. zastąpił zniszczoną Łomżę. Od 1355r. gród należał do Ziemowita III, który w 1375 r. przekazał go synowi Januszowi I Starszemu. On to zbudował murowany zamek w miejsce spalonego dwukrotnie drewnianego zameczka. Była to

często odwiedzana rezydencja książąt mazowieckich.

W 1427 r. Nowogród otrzymał prawa miejskie. Miasto prężnie się rozwijało, jako miasto królewskie z siedzibą władz i sądu bartnego kurpiowskich bartników. Kwitł handel i rzemiosło. „Złoty wiek” Nowogrodu zakończył się w czasie wojen szwedzkich.

W drugiej połowie XIX w. Nowogród z miasta rzemieślniczo – handlowego zmienia się w miasto o charakterze rolniczym. Mieszkańcy Nowogrodu i jego okolic zawsze byli związani z dziejami ojczyzny. Brali udział w powstaniu kościuszkowskim, kampanii Napoleona, powstaniu listopadowym i styczniowym odznaczając się odwagą i męstwem. Za udział w powstaniu styczniowym władze carskie odebrały miastu prawa miejskie, które przywrócono w 1918 r.

W czasie I wojny światowej na Narwi koło Nowogrodu utrzymywał się przez 3 miesiące front rosyjsko – niemiecki, podczas którego miasto zostało zniszczone w 70%. Wojna polsko-bolszewicka w roku 1920 nie oszczędziła Nowogrodu. W obronie miasta brali udział nie tylko żołnierze 205 pułku piechoty, lecz również odważna młodzież akademicka z Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego.

Nowogród jest miasteczkiem, w którym kwitło kiedyś życie wyznawców judaizmu. W 1908 roku w naszym mieście żyło ok. 1550 Żydów (stanowiło to ok. 50% wszystkich mieszkańców).

I wojna światowa spowodowała znaczne zmniejszenie liczby Żydów, a to za sprawą wojsk radzieckich, które nakazały opuszczać im Nowogród. W 1921 roku podczas spisu powszechnego odnotowano 515 wyznawców judaizmu. We wrześniu 1939 r. wielu nowogrodzkich Żydów szukało schronienia w Łomży. Wojnę przeżyli tylko nieliczni.

Ciężkie walki w obronie Nowogrodu toczyły się również podczas II wojny światowej. Przez kilka dni 800 – osobowa garstka obrońców (33 pułk piechoty Strzelców Kurpiowskich) odpierała kilkunastotysięczną dywizję niemiecką, zadając jej dotkliwe straty. Mimo zaciętej walki hitlerowcy wkroczyli do Nowogrodu niszcząc doszczętnie miasto. Za bohaterstwo, odwagę mieszkańców Nowogród w 1978 r. został odznaczony Krzyżem Grunwaldu III klasy.

4.2.2. Zabytki

Na terenie gminy Nowogród najważniejsze obiekty zabytkowe - zabytki budownictwa wiejskiego - zgromadzone są w Skansenie Kurpiowskim im. Adama Chętnika. Szczegółnej ochronie Konserwatora Zabytków podlegają obiekty i układy przestrzenne wymienione w punktach 1-9 poniższego wykazu zabytków. Na terenie gminy znajduje się 77 stanowisk archeologicznych.

Gmina Nowogród posiada uaktualnioną w roku 2007 Gminną Ewidencję Zabytków zawierającą wykaz 24 obiektów.

Wykaz Zabytków Gminy Nowogród

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Opis	Uwagi
1.	Nowogród	Zabytkowy układ urbanistyczny	Nowogród	A-48/28.07.1992 r.
2.	Nowogród	Część Muzeum Kurpiowskiego	Nowogród	A-536/21.08.1995 r.
3.	Nowogród	Grodzisko „Plac Ziemowita”	Nowogród	A-146/23.11.1963 r.
4.	Nowogród	Cmentarz rzymskokatolicki	Nowogród	A-370/20.04.1988 r.
5.	Nowogród	Cmentarz – mogiła z 1920 roku żołnierzy polskich	Nowogród	A-259/03.03.1987 r.
6.	Serwatki	Cmentarz z okresu I wojny światowej	Serwatki	A-527/06.12.1994 r.
7.	Sławiec	Cmentarz-mogiła z okresu II wojny światowej, Polaków i Żydów	Sławiec	A-451/30.12.1991 r.
8.	Jankowo-Skarbowo	Cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich	Jankowo-Skarbowo	A-379/16.12.1988 r.
9.	Mątwica	Cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich	Mątwica	A-170/12.11.1969 r.
10.	Nowogród	Cmentarz żydowski	Nowogród	Gminna Ewidencja Zabytków
11.	Nowogród	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	Nowogród	Gminna Ewidencja Zabytków
12.	Nowogród	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	Nowogród	Gminna Ewidencja Zabytków
13.	Grzymały	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	Grzymały	Gminna Ewidencja Zabytków
14.	Kupnina	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	Kupnina	Gminna Ewidencja Zabytków
15.	Nowogród	Kościół p.w. Narodzenia	Nowogród	Gminna Ewidencja

		Najświętszej Marii Panny		Zabytków
16.	Nowogród	Plebania	Nowogród	Gminna Ewidencja Zabytków
17.	Nowogród	Młyn motor./elektryczny,	Nowogród ul. Poległych 14	Gminna Ewidencja Zabytków
18.	Sławiec	Szkoła murowana	Sławiec	Gminna Ewidencja Zabytków
19.	Nowogród-Szablak	Zespół schronów bojowych 1936-1939 odcinka Umocnionego Nowogród usytuowanych wzdłuż doliny rzeki Narwi od miasta Nowogród do wsi Szablak	Nowogród-Szablak	Gminna Ewidencja Zabytków
20.	Szablak	Średni schron bojowy I linii obrony odcinka „Nowogród”	Szablak	Gminna Ewidencja Zabytków
21.	Szablak	Ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka „Nowogród”(Dziudźkowy dół)	Szablak	Gminna Ewidencja Zabytków
22.	Szablak	Ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka „Nowogród”(w grobli)	Szablak	Gminna Ewidencja Zabytków
23.	Szablak	Ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka „Nowogród”(u lepaka)	Szablak	Gminna Ewidencja Zabytków
24.	Nowogród-Sławiec	Zespół schronów bojowych punkt oporu północnej części Zambrowskiego Rejonu Umocnionego Linii Mołotowa przy szosie Nowogród-Sławiec	Nowogród-Sławiec	Gminna Ewidencja Zabytków

4.2.3 Instytucje i placówki kultury

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Nowogrodzie jest gminną instytucją kultury powołaną Uchwałą Nr 43/X/95 Rady Gminy i Miasta w Nowogrodzie z dnia 16 czerwca 1995 r.

Siedzibą M-GOK jest budynek przy ul Łomżyńskiej 13 w Nowogrodzie. W skład M-GOK wchodzi Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowogród, klub wiejski w Mątewicy z filią biblioteki oraz świetlica wiejska w Szablaku. M-GOK sprawuje także formalny nadzór nad świetlicami wiejskimi w Jankowie Młodzianowie i Jankowie Skarbowie.

Stale formy pracy M-GOK

- zajęcia muzyczne - dzieci,
- zajęcia taneczne - dzieci,
- zajęcia plastyczne - dzieci,
- zajęcia muzyczne Zespołu Śpiewaczego - dorośli,
- od wtorku do soboty w godz. od 12⁰⁰ do 20⁰⁰ udostępniane są dla uczestników sala z bilardem, stół tenisowy, sala komputerowa (7 komputerów) z bezpłatnym dostępem do Internetu,

M-GOK prowadzi także zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii letnich i zimowych. Ferie zimowe.

Podczas ferii zimowych M-GOK organizuje dla dzieci 2-tygodniowe zajęcia sportowe, plastyczne i artystyczne, wyjazdy na basen, lodowisko i do kina.

Ferie letnie

Podczas wakacji letnich Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Nowogrodzie organizuje od kilku lat półkolonie dla dwóch grup wiekowych: I dla uczniów szkoły podstawowej, II dla przedszkolaków. Są to m. in. wycieczki do: Kadzidła, Ostrołęki, Forty w Piątnicy, do Nadleśnictwa w Morgownikach (ścieżka edukacyjna, ognisko, zabawy manualne i sportowe), pływalnia w Ostrołęce i Kolnie, kino i teatr w Łomży, spektakle teatralne w wykonaniu zespołu ART.-RE z Krakowa.

M-GOK corocznie organizuje imprezy z inscenizacją słowiańskich obrzędów Nocy Kupały (Świętojańskiej), był współorganizatorem obchodów 130 rocznicy urodzin Adama Chętnika w roku 2015. Współorganizuje Wigilię dla mieszkańców gminy.

Jest gospodarzem i współorganizatorem Ogólnopolskich Dni Kultury Kurpiowskiej oraz inscenizacji obrony Nowogrodu.

Organizuje także konkursy plastyczne, kurs komputerowy dla osób starszych, imprezy dla seniorów oraz inne formy klubowe.

Kurpiowski Zespół Śpiewaczy występuje w wielu imprezach na terenie gminy regionu i kraju. Zajął czołowe miejsca na Przeglądzie Kolędniczym w Łomży, Rozmaitościach Kurpiowskich w Ostrołęce, Regionalnym Przeglądzie KiŚL w Zbójnej, podczas Ogólnopolskich Dni Kultury Kurpiowskiej w Nowogrodzie.

Zespół występował w Warszawie na zaproszenie Jacka Chętnika oraz na imprezach w Białymstoku i innych miejscowościach województwa podlaskiego i sąsiednich.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowogród

Księgozbiór biblioteki liczy 17849 woluminów. Z księgozbioru korzysta 441 czytelników. Biblioteka organizuje czytanie książek przez „wrózkę”, spotkania autorskie, bezpłatne udzielanie korepetycji z jęz. angielskiego.

W godzinach od 9 – 17 można korzystać z 3 komputerów (dostęp do Internetu bezpłatny).

Tabela Zasoby biblioteczne gminy Nowogród

Placówka	stan na: 31.XII 2015		Liczba czytelników	Powierzchnia użytkowa w m2
	książki	komputery		
M-GBP w Nowogrodzie	13 072	5	289	144,90
Filia M-GBP w Mątewicy	4 777	2	152	60,84

Klub wiejski w Mątewicy

Budynek został przebudowany i dostosowany do potrzeb klubu w roku 2010, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Zgodnie z intencją programu przebudowy działalność na terenie klubu prowadzić mogą następujące podmioty:

Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna, Grupa Rekonstrukcji Historycznych MĄTWICA, Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza, Związek Harcerstwa Polskiego, Zespół Szkół Samorządowych oraz inne stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, a także osoby fizyczne za zgodą zarządcy klubu M-GOK Nowogród.

Klub posiada wyposażenie: 90 krzeseł, 10 stołów, meble kuchenne, zmywarkę, lodówkę, stół bilardowy, stół do tenisa, 3 komputery z dostępem do Internetu, telewizor.

W klubie organizowane są spotkania Koła Gospodyń Wiejskich, imprezy rodzinne i towarzyskie (chrzciny, urodziny, stypy itp.) -

Filia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Mątewicy czynna jest 2 razy w tygodniu.

Świetlica wiejska w Szablaku

Budynek został przebudowany w roku 2012, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

Zgodnie z intencją programu przebudowy świetlicy dostępna jest dla mieszkańców na gry i zabawy dla dzieci, uroczystości rodzinne, wiejskie. Udostępniana jest na życzenie mieszkańców.

Posiada wyposażenie kuchenne (kuchnia gazowa, szafki, lodówka, zmywarka,), stół do tenisa, 60 krzeseł i 12 stołów.

4.3 Organizacje społeczne.

Na terenie Gminy Nowogród istnieje 11 organizacji społecznych, pozarządowych. Należą do nich:

- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej Oddział w Nowogrodzie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Nowogrodu,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Mątewicy,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Sławcu,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich „Jankowianki” w Jankowie Młodzianowie i Jankowie Skarbowie,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielewie, Dzierzgach, Sulimach,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Grądach,
- Ochotnicza Straż Pożarna Nowogród,
- Ochotnicza Straż Pożarna Mątewica,
- Ochotnicza Straż Pożarna Jankowo Skarbowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Chmielewo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Grądy,
- Ochotnicza Straż Pożarna Sławiec.

Działalność organizacji społecznych jest bardzo istotna dla mieszkańców Gminy Nowogród. Zajmują się one sprawami, kultury, rekreacji, sportu, wypoczynku, zagospodarowaniem czasu wolnego. Bardzo ważne jest podtrzymywanie tradycji lokalnych, kultywowanie zwyczajów, kształtowanie wspólnoty i patriotyzmu. OSP oprócz tych działań prospołecznych czuwa także nad bezpieczeństwem p-poż. oraz pomaga w likwidacji skutków zdarzeń losowych i katastrof, w tym wypadków drogowych.

Ważkim zadaniem samorządu jest wspomaganie działań organizacji społecznych w aspekcie merytorycznym oraz materialnym. Dotychczasowa praktyka współpracy pozwala na optymistyczne spojrzenie w przyszłość; zaangażowanie organizacji w działania lokalne przy współpracy samorządu gminnego prowadzi do rozsądnego, zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców zagospodarowania przestrzeni publicznej, a także aktywizowania wspólnoty mieszkańców do organizowania przedsięwzięć na rzecz swoich miejscowości.

V. IDENTYFIKACJA POTRZEB, OCZEKIWAŃ I MOŻLIWOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z ANALIZY SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ GMINY NOWOGRÓD

W celu poznania opinii mieszkańców przeprowadzono badanie ankietowe pomocne w określeniu i umiejscowieniu potrzeb, oczekiwań, możliwości w zakresie różnych dziedzin gospodarki, inwestycji, działań społecznych na terenie naszej gminy. Wydano 609 kwestionariuszy ankiety oraz zamieszczono interaktywny kwestionariusz na stronie internetowej www.nowogrod.com. Mieszkańcy wypełnili 121 ankiet i zwrócili je do wystawionych w Urzędzie Miejskim urn lub przekazali sołtysom. Pięć ankiet przesłano drogą elektroniczną.

Raport z badania ankietowego zamieszczony został w załączniku nr 2 do Planu.

Gmina Nowogród, podobnie jak pozostała część byłego województwa łomżyńskiego, znajduje się w od wielu lat w impasie gospodarczym. Poza rozwojem handlu i usług budowlanych, motoryzacyjnych oraz związanych z turystyką nie ma w zasadzie działalności gospodarczej innej niż rolnictwo. Niska aktywność gospodarcza mieszkańców spowodowana jest niedostatkami kapitału. Zapóźnienia cywilizacyjne związane z niedorozwojem infrastruktury komunikacyjnej, w tym całkowitym brakiem kolei, powodują nikłe zainteresowanie przedsiębiorców inwestycjami na tych terenach. Bezrobocie ewidencjonowane i ukryte jest jednym z najpoważniejszych problemów, jakie stoją przed samorządem lokalnym.

Oprócz bezrobocia, za istotne dla Gminy Nowogród należy uznać następujące kwestie:

- Mała aktywność gospodarcza i społeczna większości mieszkańców. Należy jednak zauważyć pojawienie się w latach 2008-2015 lokalnych liderów, szczególnie kobiet, które inicjują wiele projektów i działań na rzecz swoich miejscowości. Aktywność przejawiają reaktywowane koła gospodyń wiejskich w Mątwicy, Chmielewie, Dzierzgach, Sulimach, Sławcu, Grądach, Jankowie Młodzianowie i Jankowie Skarbowie. Dużą aktywność wykazują także Ochotnicze Straże Pożarne.
- Niezadawalający gospodarczy rozwój obszarów wiejskich. Podstawowym problemem jest tu brak kapitału inwestycyjnego. Obserwuje się jednak zmiany, szczególnie w zakresie hodowli bydła i trzody chlewnej. W tych dziedzinach pojawiły się symptomy współpracy - powstała grupa producencka hodowców bydła mlecznego. W trakcie zawiązywania jest grupa producencka hodowców trzody chlewnej.
- Wysokie zatrudnienie w rolnictwie i brak miejsc pracy poza rolnictwem. Niekorzystna struktura zatrudnienia, ze zbyt dużym udziałem pracujących w rolnictwie, a zbyt małym w przemyśle, budownictwie oraz usługach powoduje duże bezrobocie ukryte na wsi. Część rolników, a przede wszystkim domowników ma zatrudnienie tylko okresowe, mimo że wykonuje ciągle prace przy utrzymaniu gospodarstw, to jednak praca ta nie przynosi wymiernych dochodów.
- Duży udział dopłat bezpośrednich w dochodach mieszkańców gminy. Dopłaty stanowią sporą część dochodów u znacznej liczby rolników. Zagroza to rozwojowi, gdyż stwarza pozór stabilizacji materialnej, co może prowadzić do degradacji gospodarstw rolnych.
- Wzrost grupy ludności w wieku poprodukcyjnym i niski przyrost naturalny, co zagraża wyludnieniem gminy.
- Brak warunków do wykorzystania potencjału ludzkiego w gminie – spowodowanie tym samym migracji zewnętrznej i odpływu młodej wykwalifikowanej kadry do ośrodków poza terenem gminy Nowogród.

- Brak środków na sfinansowanie inwestycji w infrastrukturę techniczną, skutkujący niechęcią inwestorów do zaangażowania kapitału na terenie gminy.
- Brak lokalnego kapitału na przedsięwzięcia prorozwojowe na terenie gminy.
- Zagrożenia środowiska związane z brakiem szczelnych zbiorników na ścieki w wielu miejscowościach, wyrzucanie odpadów stałych do lasów, wód, dzikie wysypiska – niska świadomość ekologiczna części społeczeństwa. Trzeba jednak stwierdzić, że sprawy związane z ochroną środowiska są coraz częściej nieźle rozumiane przez obywateli. Dotyczy to na przykład segregacji odpadów, której dokonuje większość mieszkańców.
- Niewielka ilość gospodarstw domowych przyłączona do sieci kanalizacji sanitarnej w Nowogrodzie. Sytuacja powinna ulec zmianie po wykonaniu sieci kanalizacyjnej w Nowogrodzie – zlecona została do wykonania dokumentacja techniczna.
- Zbyt małe środki na finansowanie podstawowej infrastruktury technicznej (kanalizacja, infrastruktura drogowa) w stosunku do potrzeb i likwidacji zaszłości.
- Zbyt małe środki na realizację projektów turystyczno – rekreacyjnych (przystań wodna na Narwi, ścieżki rowerowe, szlaki piesze, kajakowe, oznakowanie obszarów atrakcyjnych rekreacyjnie i turystycznie).
- Brak atrakcyjnej oferty dla turystów i słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna. Właściwie jedynym istotnym elementem oferty turystycznej jest Skansen w Nowogrodzie
- Niska konkurencyjność całego regionu spowodowana jego peryferyjnością, niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną z całkowitym brakiem kolei oraz złym stanem dróg.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystny układ komunikacyjny ➤ położenie gminy przy drodze wojewódzkiej nr 645 łączącej wschodnią część województwa z Mazurami, Warmią i wybrzeżem Bałtyku, ➤ bliskość drogi krajowej nr 61, w przyszłości międzynarodowego korytarza transportowego Via Baltica; ➤ sąsiedztwo subregionalnego miasta powiatowego Łomża, ➤ powstanie Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego umożliwiającego realizację wspólnych przedsięwzięć społeczno-gospodarczych; ➤ podstrefa Nowogród Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; ➤ tereny pod inwestycje przemysłowe i usługowe; ➤ przychylność władz dla inwestorów; ➤ ponadregionalne targowisko w Nowogrodzie; ➤ położenie na terenie „Zielonych Płuc Polski”, poza zasięgiem negatywnego oddziaływania na środowisko dużych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak transportu kolejowego; ➤ niska jakość drogi wojewódzkiej nr 648 oraz drogi powiatowej nr 1912B łączących gminę z drogą krajową nr 61 i drogą krajową nr 63; ➤ niedostateczny poziom rozwoju gospodarczego; ➤ brak lokalnego kapitału inwestycyjnego na tworzenie oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw; ➤ mała aktywność i przedsiębiorczość lokalnej społeczności; ➤ brak silnych lokalnych podmiotów gospodarczych; ➤ mała aktywność środowisk rolniczych w agroturystyce; ➤ brak uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą; ➤ brak infrastruktury otoczenia biznesu; ➤ nikłe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem; ➤ niskie kwalifikacje zawodowe ludności; ➤ wykształcenie niedostosowane do istniejących potrzeb; ➤ bezrobocie wielopokoleniowe;

<p>ośrodków miejskich i przemysłowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ niewielkie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych; ➤ duża powierzchnia obszarów prawnie chronionych Natura 2000; ➤ atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego – rzeki, starorzecza, lasy, łąki; ➤ rosnące zainteresowanie społeczeństwa poprawą stanu środowiska naturalnego; ➤ kultura i folklor; ➤ historyczne tradycje Nowogrodu, ➤ Skansen Kurpiowski im. Adama Chętnika; ➤ linia schronów bojowych SGO Narew i linia Mołotowa, ➤ obszary z zachowanym tradycyjnym wiejskim krajobrazem rolniczym i kulturowym; ➤ miejscowości z zachowanym historycznym układem przestrzennym – Nowogród, Jankowo Młodzianowo, Jankowo Skarbowo, Sławiec; ➤ starania mieszkańców i władz gminy związane z rewitalizacją terenów i obiektów zdegradowanych i zniszczonych; ➤ walory przyrodniczo–krajobrazowe i kulturowe sprzyjające rozwojowi rekreacji, turystyki i agroturystyki; ➤ możliwość uprawiania różnych form turystyki; ➤ wzrastające zainteresowanie mieszkańców rozwojem turystyki; ➤ gościnność mieszkańców; ➤ zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów swoich wsi i gminy; ➤ współpraca z organizacją pozarządową Stowarzyszeniem Pielęgniarek i Położnych na Rzecz Rozwoju, Promocji i Doskonalenia Zawodowego w Łomży posiadającą doświadczenie i zasoby kadrowe do sprawowania opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ migracja mieszkańców do większych ośrodków oraz za granicę – wyludnianie się gminy; ➤ zanik tradycyjnego folkloru wiejskiego i twórczości ludowej; ➤ nikłe zainteresowanie społeczności lokalnej kultywowaniem tradycji; ➤ małe zainteresowanie części mieszkańców ochroną środowiska naturalnego – dzikie wysypiska śmieci; ➤ niedostateczna sieć kanalizacyjna w Nowogrodzie; ➤ brak przydomowych oczyszczalni ścieków we wsiach; ➤ zły stan techniczny wielu obiektów historycznych oraz sposób użytkowania uniemożliwiający włączenie ich do oferty turystycznej; ➤ zdegradowane obiekty i tereny, szczególnie po zlikwidowanych placówkach szkolnych, nefunkcjonujących świetlicach i remizach OSP; ➤ mierne zagospodarowanie istniejących szlaków turystycznych i powiązań między nimi; ➤ brak atrakcyjnej i konkurencyjnej całorocznej oferty turystycznej; ➤ niewielkie powiązanie gospodarki z wykorzystaniem lokalnych zasobów; ➤ niewystarczająca baza noclegowa i rekreacyjno-wypoczynkowa; ➤ słabo rozwinięte (zanikające) rzemiosło lokalne i pamiątkarstwo; ➤ niedostateczna promocja gminy; ➤ brak wspólnej polityki gminy i powiatu w zakresie wykorzystania zasobów turystycznych i położenia tranzytowego regionu; ➤ niewykorzystanie produktów regionalnych do promocji; ➤ duży wpływ warunków pogodowych na wykorzystanie bazy turystycznej; ➤ duże zanieczyszczenie lasów – dzikie wysypiska;
--	--

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY NOWOGRÓD NA LATA 2016– 2022

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> a) rozwój przemysłu i usług w oparciu o podstrefę SSSE; b) zagospodarowanie terenów nad Narwią na cele rekreacyjno – wypoczynkowe; c) rozwój usług turystycznych; d) rozwój agroturystyki; e) poprawa systemu komunikacyjnego gminy; f) zlikwidowanie zagrożeń dla środowiska naturalnego poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na wsiach i sieci kanalizacyjnej w Nowogrodzie; g) nastawienie małych gospodarstw rolnych na produkcję ekologiczną; h) dywersyfikacja produkcji rolnej; i) tworzenie rolniczych grup producenckich; j) zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów swoich wsi i gminy; k) wyodrębnienie środków budżetowych na realizację działań lokalnych; l) stworzenie systemu angażowania seniorów w życie społeczne gminy; m) utworzenie zakładu opiekuńczo-pielęgnacyjnego dla osób starszych i zależnych; n) partnerstwo społeczne - porozumienia z mieszkańcami w sprawach istotnych dla gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> a) małe zainteresowanie przedsiębiorców inwestowaniem w podstrefie SSSE; b) brak środków na efektywne i całościowe zagospodarowanie terenów rekreacyjno – wypoczynkowych; c) starzenie się społeczeństwa, d) bezrobocie ukryte na wsi, e) migracja ludności w wieku produkcyjnym, f) zanieczyszczenie środowiska naturalnego, g) intensyfikacja gospodarki rolnej, h) nieuregulowana gospodarka ściekami i odpadami, i) zabudowa terenów rolniczych i presja na dalsze ich przeznaczanie na cele poza rolnicze, j) intensyfikacja produkcji leśnej, k) nieuregulowana gospodarka ściekami, l) przenikanie zanieczyszczeń do gruntów m) niski poziom dochodów ludności, n) migracja wykształconej młodzieży do większych ośrodków miejskich, o) starzenie się społeczeństwa, p) ubożenie społeczności lokalnej, q) wzrastająca bierność i niezaradność ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, r) wysoki udział bezrobotnych o niskich kwalifikacjach lub nie posiadających kwalifikacji zawodowych zmniejsza szansę zatrudnienia, s) brak środków na inwestycje zabezpieczające potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,

VI. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA ZMIERZAJĄCE DO REALIZACJI OCZEKIWAŃ, POTRZEB, ASPIRACJI SPOŁECZNOŚCI GMINY.

Misja:

Gmina Nowogród strefą zrównoważonego rozwoju w oparciu o środowisko naturalne, tradycję historyczną, nowoczesną gospodarkę.

Cel główny:

Intensywny rozwój gospodarczy i społeczny Gminy Nowogród.

Cele priorytetowe:

Cel strategiczny 1. Polepszenie jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców;

Cel strategiczny 2. Nowoczesna gospodarka motorem postępu i rozwoju gminy;

Cel strategiczny 3. Połączenie tradycyjnych wartości z wymaganiami współczesności.

6.1 Przedsięwzięcia i projekty do realizacji w latach 2016-2020

Cel strategiczny 1. Polepszenie jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców.

PRZEDSIĘWZIĘCIA INFRASTRUKTURALNE

A. Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Nowogrodzie (bulwar nadnarwiański, przystań, plaża i kąpielisko stelażowe) i w innych miejscowościach gminy.

B. Zagospodarowanie terenu przy ul. Łomżyńskiej 41 w Nowogrodzie.

C. Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego przy ul. Tońskiego w Nowogrodzie.

D. Zagospodarowanie terenu przy schronie bojowym w Nowogrodzie.

E. Rewitalizacja placu Rynek w Nowogrodzie z otoczeniem.

F. Rewitalizacja terenu poszkolnego w Jankowie.

G. Rewitalizacja budynku i terenu poszkolnego w Sławcu w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Pielęgniarek i Położnych na Rzecz Rozwoju, Promocji i Doskonalenia Zawodowego w Łomży.

H. Rewitalizacja terenu po sklepie w Kupninie - adaptacja budynku z otoczeniem na wiejski ośrodek aktywności społecznej.

I. Rewitalizacja terenu po zlewni mleka w Serwatkach - adaptacja na wiejski ośrodek aktywności społecznej.

J. Rewitalizacja remizy w Chmielewie - adaptacja budynku z otoczeniem na wiejski ośrodek aktywności społecznej.

K. Rewitalizacja terenu w Grądach adaptacja remizy z otoczeniem na wiejski ośrodek aktywności społecznej.

L. Realizacja wiejskiego ośrodka aktywności społecznej w Jankowie w ramach rewitalizacji terenu poszkolnego.

M. Przebudowa stadionu w Nowogrodzie i budowa boisk sportowych w Mątewicy, Grądach i Jankowie.

N. Budowa placów zabaw dla dzieci.

O. Budowa siłowni zewnętrznych.

P. Budowa oświetlenia dróg i ulic na terenie miasta i gminy (ok. 150 punktów świetlnych).

Q. Budowa instalacji OZE na budynkach prywatnych i użytku publicznego.

R. Wspomaganie budowy instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych – słonecznych, wiatrowych, hybrydowych, wodnych, wykorzystujących biomase, itp.

S. Sieć wodociągowa i kanalizacja

- Budowa sieci wod-kan i sieci telekomunikacyjnych, elektroenergetycznej w Nowogrodzie os. Skarpa, Specjalna Strefa Ekonomiczna, rejon Targowicy, północna część miasta.
- Wykonanie połączenia sieci wodociągowej Sławiec i Nowogród.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich.

T. Inwestycje drogowe.

- Przebudowa chodników w Nowogrodzie.
- Budowa ulic w Nowogrodzie os. Skarpa 2, tereny inwestycyjne Targowica, podstrefa SSSE.
- Przebudowa ulic w Nowogrodzie - północna część miasta.
- Przebudowa drogi gminnej nr 105831 B Mątewica-Szablak.
- Przebudowa drogi gminnej nr 105832 B Mątewica-Grzymały.
- Budowa drogi gminnej od drogi nr 648-Ptaki-Baliki-droga nr 648.
- Zakończenie przebudowy skrzyżowania dróg: drogi woj. nr 648, drogi powiatowej nr 1909B i drogi gminnej nr 129056B w Chmielewie.
- Przebudowa dróg gminnych w Dzierzgach, Chmielewie, Sulimach, Jankowie Skarbowie, Morgownikach, Grądach, Kupninie, Balikach, Serwatkach.
- Parking i zagospodarowanie placu przy drodze powiatowej nr 1909B w miejscowości Sławiec.
- Utwardzenie drogi gminnej M. Dworek d.woj. nr 645.
- Utwardzenie dróg gminnych w Grądach, Kupninie, Balikach, Serwatkach.
- Utwardzenie, trasowanie i poszerzenie drogi gminnej Nowogród - Grądy.
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie Nowogrodu i gminy.

PRZEDSIĘWZIĘCIA MIĘKKIE

- a. Wykonanie monitoringu na terenie miasta i gminy Nowogród przy obiektach użyteczności publicznej w ramach ich rewitalizacji.
- b. Rozwój zasobów ludzkich na terenach wiejskich poprzez wspieranie organizacji pozarządowych – kół gospodyń wiejskich, OSP, organizacji młodzieżowych.
- c. Partnerstwo społeczne - porozumienia między administracją i mieszkańcami w sprawach istotnych dla Gminy.
- d. Organizowanie konsultacji społecznych.
- e. Targi turystyczne, motoryzacyjne, giełda rolno-spożywcza, kiermasze sztuki ludowej.
- f. Organizacja imprez i form kulturalnych, sportowych, rekreacyjno-wypoczynkowych.
- g. Wydawanie informatora gminnego.
- h. Strona internetowa Gminy.
- i. Aktywna promocja Gminy.
- j. Wspomaganie inicjatyw, działań i projektów w zakresie pomocy dla osób starszych.

Cel strategiczny 2. Nowoczesna gospodarka motorem postępu i rozwoju gminy

- 2.1. Rozwój przemysłu i usług w oparciu o Podstrefę Nowogród Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
- 2.2. Rozwój usług, handlu w oparciu o targowisko regionalne i jego otoczenie.
- 2.3. Wspieranie grup producenckich w rolnictwie i hodowli.
- 2.4. Wspieranie agroturystyki i turystyki wiejskiej.
- 2.5. Rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych oraz przywrócenie lub nadanie im funkcji użyteczności publicznej.
- 2.6. Informatyzacja gminy.

Cel strategiczny 3. Połączenie tradycyjnych wartości z wymaganiami współczesności

CS.3.1. Turystyka

- 3.1.1. Budowa bulwaru nad Narwią.
- 3.1.2. Port rzeczny na Narwi w Nowogrodzie, plaża z kąpieliskiem, przystań dla kajaków.
- 3.1.3. Utworzenie punktu obsługi turystycznej w Nowogrodzie.
- 3.1.4. Instalacja przystani turystycznych w Serwatkach, Balikach/Ptakach, Morgownikach.
- 3.1.5. Utworzenie i oznakowanie szlaku schronów bojowych w Nowogrodzie.
- 3.1.6. Utworzenie i oznakowanie szlaku krzyży wotywnych w gminie Nowogród.

CS.3.2. Rozwój oświaty i kultury

- 3.2.1. Modernizacja kompleksu ZSS – termomodernizacja, odgrzybianie murów.
- 3.2.2. Modernizacja przedszkola przy ZSS.
- 3.2.3. Wyposażenie ZSS potrzebne w sprzęt multimedialny, tablice interaktywne w każdej pracowni,
- 3.2.4. Wymiana ławek i krzesełek w salach lekcyjnych, likwidacja szatni i zakup szafek indywidualnych dla każdego ucznia.
- 3.2.5. Remont budynku gospodarczego przy ZSS.
- 3.2.6. Rewitalizacja sceny z zagospodarowaniem terenu przy ul. Morskiej.

CS.3.3. Rozwój infrastruktury przeznaczonej dla osób starszych i niepełnosprawnych

- 3.3.1. Utworzenie ośrodka dla seniorów w Nowogrodzie.
- 3.3.2. Współpraca w zakresie organizacji punktów opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
- 3.3.3. Działania integracyjne międzypokoleniowe.

6.2 Zadania i projekty do realizacji w latach 2021-2022

- 1. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Nowogrodzie.
- 2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich.
- 3. Budowa instalacji utylizacyjnej stałych odpadów komunalnych w Czartorii.
Inwestycja wspólna samorządów zrzeszonych w RIPOK Czartoria.
- 4. Budowa nowego ujęcia wody dla gminy.
- 5. Przebudowa drogi powiatowej Szablak - Jednaczewo w porozumieniu z Gminą Łomża i Powiatem Łomżyńskim.
- 6. Przeniesienie Urzędu Miejskiego do budynku przy Rynek 20.
- 7. Kontynuacja zagospodarowania terenów rekreacyjnych w Nowogrodzie i w innych miejscowościach gminy.
- 8. Kontynuacja przebudowy ulic w Nowogrodzie z infrastrukturą techniczną.
- 9. Kontynuacja przebudowy dróg gminnych.

6.3 Współpraca jednostek samorządu terytorialnego

Łomżyński Obszar Funkcjonalny

Gminy Łomża, Nowogród, Piątnica oraz Miasto Łomża powołały Łomżyński Obszar Funkcjonalny - pierwszy tego typu w województwie i kraju. ŁOF znajdzie się w aktualizacji wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego, który w 2016 roku powinien zostać przyjęty uchwałą sejmiku województwa. Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku zleciło opracowanie ekspertyzy, która miała na celu określenie obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w województwie podlaskim dla miast Łomży oraz Suwałk. Wyznaczenie miejskich obszarów funkcjonalnych odbywa się w oparciu o zdefiniowane wskaźniki i kryteria. Założeniem dla opracowania wskaźników i kryteriów delimitacji Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego było objęcie analizą miasta na prawach powiatu Łomży oraz obszaru wszystkich gmin powiatu łomżyńskiego. Jako punkt odniesienia wykorzystywano średnią lub medianę dla gmin województwa podlaskiego lub powiatu łomżyńskiego.

Uzyskanie przez gminę co najmniej 50% maksymalnej liczby punktów wynoszącej 34, dawało możliwość włączenia gminy do obszaru funkcjonalnego miasta Łomży. Najwięcej kryteriów delimitacji spełniły gminy: Piątnica, Łomża, Nowogród. Gmina Nowogród spełnia 17 podstawowych i 2 dodatkowe kryteria delimitacji decydujące o przynależności do obszaru funkcjonalnego miasta subregionalnego.

Opracowane zostały priorytety rozwojowe Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego w postaci wiązek projektów:

1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych na obszarze ŁOF,
- wykształcone kadry motorem gospodarki dla zielonych przemysłów,
- pieniądze na start,
- przedsiębiorczy 50&30,
- aktywna integracja zawodowa,
- żłobki i punkty przedszkolne,
- program wsparcia uczniów szkół zawodowych na terenie ŁOF,
- targi Eko żywności ŁOF.

2. Inteligentny transport:

- modernizacja systemu transportowego w Łomżyńskim Obszarze Funkcjonalnym,
- chronimy dziedzictwo kultury,
- chronimy dziedzictwo naturalne,
- zdrowie od młodości do starości.

3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze ŁOF:

- Czyste i ekologiczne - Odnawialne źródła energii,
- Czyste i ekologiczne – odpady,
- Czyste i ekologiczne - Oczyszczanie terenu ŁOF z azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- Czyste i ekologiczne - nowe zieleńce i miejsca wypoczynku,
- Eko ścieżki edukacyjne, Edukacja ekologiczna,
- Czyste lasy i pola,
- Zielone miejsca pracy.

4. Usunięcie barier rozwojowych Łomżyńskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- „Łączy nas rzeka – miejsca integracji”,
- „Łączy nas rzeka – rewitalizacja”,
- „Łączy nas rzeka – obiekty dziedzictwa kulturowego”,
- "Łączą nas drogi - Usprawnienia drogowe w Łomżyńskim Obszarze Funkcjonalnym",
- Dłużej żyjemy,
- Integracja międzypokoleniowa,
- Aktywizacja zawodowa w oparciu o zawody zielonych przemysłów,
- Razem biegamy, Rowerowy BUS, Letnie imprezy kulturalno rozrywkowe na terenie ŁOF,

5. Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna:

- Infrastruktura zdrowotna na potrzeby społeczności regionu północnowschodniej Polski,
- Infrastruktura dla usług publicznych – adaptacja zdegradowanych obiektów,
- Inwestycje w edukację - Szkolnictwo zawodowe i punkty przedszkolne,
- kadry zielonych przemysłów,
- Seniorzy i juniorzy,
- Samodzielność i samozatrudnienie.

Związek Gmin PISA – NAREW.

Projekt PISA – NAREW ma charakter ponadregionalny. Związek Gmin „Pisa – Narew” został oficjalnie zarejestrowany i wpisany do Wykazu Związków Międzygminnych prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych pod poz. 297. Związek jest przedsięwzięciem jednostek samorządu terytorialnego Nowogrodu, Ostrołki, Pisz i Zbójnej. Podstawowym celem projektu jest wspomaganie rozwoju turystyki oraz promocja szlaku wodnego Narwią od Ostrołki przez Nowogród i dalej Pisz do jezior Mazurskich.

Szlak Wodny im. Króla Stefana Batorego

16 lipca 2007 roku w Warszawie powstała Rada Programowa projektu turystyczno-rekreacyjnego pod nazwą “Szlak Wodny im. Króla Stefana Batorego.

Trwają działania zmierzające do powołania Stowarzyszenia.

W Strategii Rozwoju Produktu Turystycznego “Szlak Wodny im. Króla Stefana Batorego: Wisła - Kanał Żerański - Zalew Zegrzyński - Narew - Biebrza - Kanał Augustowski (Niemen)” opracowanej na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, jako najważniejsze cele projektu wymieniono:

- rozwój różnych form turystyki na obszarach atrakcyjnych z punktu widzenia przyrodniczego i kulturowego,
- powiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru objętego projektem,
- rozwój dróg wodnych oraz infrastruktury do obsługi transportu wodnego,
- rozwój gospodarczy terenów objętych projektem,
- rozwój turystyki i sportów wodnych, żeglugi śródlądowej.

Projekt umieszczony został również w strategiach rozwoju województwa mazowieckiego, województwa podlaskiego oraz miast i gmin zaangażowanych w realizację.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Mlekiem Płynąca”

W skład Lokalnej Grupa Działania wchodzi osiem gmin woj. Podlaskiego - sześć gmin należących do powiatu kolneńskiego, gminy: Grabowo, Mały Płock, Turośl, Stawiski, Kolno oraz miasto Kolno oraz dwie gminy należące do powiatu łomżyńskiego - gminy Nowogród i Zbójna. Obszar LGD zamieszkały był na koniec 2013 roku przez 48 054 osoby, a jego powierzchnia wynosi 1,2 tys. km² (122 tys. ha). Obszar LSR znajduje się w zachodniej części województwa podlaskiego, od północnego zachodu graniczy z województwem warmińsko-mazurskim. Od południa sąsiaduje z gminami: Miastkowo, Łomża, Piątnica i Jedwabne. Od wschodu sąsiaduje z gminami Przytuły, Wąsosz i Szczuczyn. Obszar LSR obejmuje trzy ośrodki miejskie – Kolno, Nowogród i Stawiski. Największą powierzchnię LSR zajmuje gmina wiejska Kolno, najmniejszą gmina wiejska Grabowo. Wskaźnik zaludnienia - 36osoby/km².

Podstawowym celem LGD jest poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki i tworzenie miejsc pracy. W tym celu opracowana została Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020.

Cel ogólny 1 LSR - poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki i tworzenie miejsc pracy.

Cel szczegółowy 1.1. Rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości mieszkańców.

Cel ogólny 2 LSR - poprawa jakości życia mieszkańców.

Cel szczegółowy 2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury publicznej dla poprawy jakości życia mieszkańców.

Cel szczegółowy 2.2. Zachowanie i gospodarcze zasobów i tradycji kulturowych.

6.4 Przesłanki społeczne i gospodarcze do roku 2026.

Szeroki zakres przedsięwzięć, projektów i zadań, które powinny być realizowane w gminie, przy niedostatku środków na ich sfinansowanie, nakazuje określić szerszy horyzont czasu ich wykonania.

Część działań rozpoczętych w ramach okresu 2016-2022 będzie kontynuowana w kolejnych latach. Pojawiają się także nowe wyzwania, które obecnie trudno przewidzieć.

Należy obserwować pojawiające się wyzwania i działania Gminy dostosowywać do „znaków czasu”. Niektóre z nich są obserwowane i notowane obecnie:

- A. Tendencja do „ucieczki” stałych mieszkańców z aktualnych miejsc zamieszkania w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życiowych.
- B. Skłonność mieszkańców większych miast do osiedlania się w ośrodkach mniejszych i na wsi.
- C. Starzenie się społeczeństwa i związane z tym procesem problemy zapewnienia opieki medycznej, zagospodarowania czasu i aktywności umysłowej i fizycznej osób starszych.
- D. Powstawanie wielkoobszarowych gospodarstw specjalistycznych i ubożenie właścicieli gospodarstw małych do 20 ha. To jedna strona.

- E. Nastawienie małych gospodarstw rolnych na produkcję żywności ekologicznej. To strona druga, którą należy bardzo wspierać.
- F. Zmiany klimatu mogące przynieść trudne do przewidzenia problemy natury gospodarczej, społecznej, politycznej, a nawet militarnej.
- G. Degradacja gleb związana z monokulturą upraw powodująca wysokie koszty rekultywacji.
- H. Zanieczyszczenie środowiska spowodowane przedawkowaniem sztucznego nawożenia i stosowaniem środków ochrony roślin.
- I. Zakończenie wysokich dotacji z programów Unii Europejskiej.
- J. Zmniejszenie lub likwidacja dopłat bezpośrednich do rolnictwa.
- K. Trudności z utrzymaniem wybudowanej infrastruktury komunalnej i społecznej.
- L. Możliwe wysokie zadłużenie Gminy przy realizacji przedsięwzięć, projektów i zadań.

Listę można by rozszerzać i uszczegóławiać. Podstawową przesłanką jest jednak myślenie o łagodzeniu skutków i możliwościach przeciwdziałania negatywnym zjawiskom już obecnie i o tych wyzwaniach, które są zależne od społeczności lokalnej i władz Gminy.

VII. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego.

Zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym rada gminy odpowiada za inicjowanie, programowanie i realizację polityki rozwoju, czyli określenie i realizację celów na poziomie gminy oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz jej rozwoju.

Rada Miejska określa główne kierunki rozwoju gminy poprzez uchwalenie dokumentów planistycznych i programowych - strategii rozwoju, programów szczegółowych oraz Planu Rozwoju Lokalnego.

Rada Miejska w Nowogrodzie odpowiedzialna jest za działania związane z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród zostanie przyjęty i zatwierdzony do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Nowogrodzie. Odpowiedzialność za wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego spoczywa na samorządzie Gminy Nowogród oraz jednostkach organizacyjnych odpowiadających za realizację poszczególnych zadań.

Bezpośrednio za wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego odpowiadają: Burmistrz Nowogrodu, pracownicy Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne Gminy.

Należy do nich przygotowanie wniosków aplikacyjnych, umów, pozwoleń, dokumentacji technicznych, obsługa finansowa przedsięwzięć, monitorowanie ich wykonania, składanie sprawozdań z realizacji.

Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców towarów i usług, a także za wykonanie prac niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają również zgromadzeniu dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektów.

Finansowanie planowanych przedsięwzięć.

Przewiduje się pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

1. Środki własne Gminy.
2. Programy operacyjne Unii Europejskiej.
3. Budżet państwa:
 - Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej,
 - Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - Infrastruktura Bibliotek
 - programy Ministerstwa Edukacji Narodowej
 - programy innych resortów – przebudowa dróg
 - programy wojewódzkie.
4. Kredyty i pożyczki instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych.
5. Od inwestorów krajowych i zagranicznych.
6. Z wkładu prywatnego.
7. Od fundacji i organizacji.

Monitorowanie i ocena realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Monitorowanie Planu Rozwoju Lokalnego jest to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych zadań i projektów oraz stanu realizacji całego Planu w aspektach finansowym i rzeczowym. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniejszymi założeniami i celami oraz efektywne i oszczędne wydatkowanie środków publicznych. Właściwe monitorowanie umożliwi skuteczne i sprawne wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród będzie podlegał stałemu monitoringowi - zarówno efekty, jakie przyniosą przedsięwzięcia uwzględnione w Planie jak i ponoszone na ich realizację nakłady finansowe. Proces monitoringu umożliwi określenie tempa oraz jakości wdrażanych projektów. Monitorowane będą również możliwości finansowe gminy, w tym jej zdolność kredytowa, możliwości pozyskania środków zewnętrznych oraz zdolność do zapewnienia tzw. wkładu własnego w odniesieniu do Wieloletniego Programu Inwestycyjnego stanowiącego prognozę finansową gminy.

Monitoring będzie informował o postępie realizacji i efektywności wdrażanych projektów. Proces monitorowania będzie przebiegać w oparciu o trzy kryteria:

- 1) skuteczności – informującym, czy cele określone w Planie Rozwoju Lokalnego zostały osiągnięte;
- 2) efektywności – porównującym wielkość zasobów finansowych zaangażowanych w realizację Planu z przyjętymi założeniami oraz efektami wdrożenia poszczególnych projektów;
- 3) użyteczności – oceniającym efekty realizacji Planu na poziomie zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu.

Raz w roku przewodniczącemu Rady Miejskiej będzie przedkładany raport z przebiegu realizacji i wykonania zadań umieszczonych w Planie. Komisje Rady Miejskiej będą opiniować poszczególne zadania inwestycyjne realizowane w ramach Planu Rozwoju Lokalnego.

Za monitorowanie Planu odpowiedzialni będą:

- Burmistrz Nowogrodu,
- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy,
- kierownik Referatu Rozwoju Gospodarczego.-
- pracownicy poszczególnych komórek merytorycznych Urzędu Miejskiego,
- kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy Nowogród.

Wskaźniki monitorowania

Wskaźniki produktu.

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło weryfikacji
Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Długość wybudowanych dróg gminnych	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Długość przebudowanych dróg gminnych	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Długość dróg dojazdowych do gruntów rolnych	km	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba zmodernizowanych instalacji centralnego ogrzewania	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba wybudowanych boisk sportowych	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba wybudowanych siłowni zewnętrznych	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba zakupionych samochodów ratowniczo-gaśniczych	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Liczba wyremontowanych obiektów kultury	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy
Liczba utworzonych placów zabaw	szt.	dane Urzędu Miejskiego: protokół odbiorczy

Wskaźniki rezultatu.

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło weryfikacji
Liczba gosp. domowych podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Liczba gosp. domowych podłączonych do zmodernizowanej sieci wodociągowej	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Liczba posesji podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	szt.	dane Urzędu Miejskiego
Liczba gospodarstw domowych korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Miejskiego

Ponadto w wyniku wdrożenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród na lata 2015 – 2022 osiągnięte zostaną następujące wskaźniki oddziaływania:

- wzrost poziomu zwodociągowania gminy - (%) dane Urzędu Miejskiego;
- wzrost poziomu skanalizowania gminy- (%) dane Urzędu Miejskiego;
- zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców – ankieta badania opinii;
- wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego – dane KMP;
- poprawa stanu środowiska naturalnego – ankieta badania opinii;

- stworzenie mieszkańcom warunków do uprawiania sportu - dane Urzędu Miejskiego;
- stworzenie warunków do rozwoju działalności kulturalnej - dane Urzędu Miejskiego;
- polepszenie warunków kształcenia - dane Urzędu Miejskiego, KOiW, ZSS;
- zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków użyteczności publicznej – dane jednostek;
- przygotowanie miejsc do czynnego wypoczynku dla dzieci oraz dorosłych;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej – dane PZDW, ZDP, Urzędu Miejskiego;
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy – ankieta badania opinii;
- rozwój bazy sportowej gminy - dane Urzędu Miejskiego;
- polepszenie stanu technicznego budynków użyteczności publicznej- dane Urzędu Miejskiego;
- stworzenie warunków do rozwoju rekreacji – ankieta badania opinii;
- stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej – ankieta badania opinii.

Zmiany w Planie Rozwoju Lokalnego.

Zmian w Planie Rozwoju Lokalnego dokonać można uchwałą Rady Miejskiej w Nowogrodzie.

Wnioski o zmiany Planu mogą składać Burmistrz Nowogrodu, grupa radnych, komisje Rady Miejskiej, grupa mieszkańców (minimum 50 osób), organizacje pozarządowe, organizacje, stowarzyszenia, związki społeczne i wyznaniowe, jednostki organizacyjne Gminy Nowogród, instytucje państwowe i samorządowe.

Wniosek o zmianę Planu musi zawierać propozycję zmiany i jej uzasadnienie, dane wnioskodawcy z nazwą, adresem, numerem telefonu, adresem poczty elektronicznej (w przypadku grupy osób listę z numerami pesel i danymi kontaktowymi).

VIII. METODY KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Komunikacja społeczna Planu Rozwoju Lokalnego odbywać się będzie poprzez organizację konsultacji społecznych, badań ankietowych, wywiadów środowiskowych, podczas których grupy docelowe, czyli mieszkańcy, jednostki gospodarcze, organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy będą mogły wnieść swoje sugestie i propozycje dokonania zmian w zadaniach inwestycyjnych umieszczonych w Planie.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród zostanie umieszczony na stronie internetowej i będzie dostępny dla wszystkich zainteresowanych.

Skład zespołu ds. opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowogród na lata 2016-2022.

Radni:

Chojnowski Krzysztof
Chojnowski Stanisław
Góralczyk Tadeusz
Kosiński Kamil
Małachwiej Witold
Parzych Marzenna
Parzych Urszula
Piaścik Adam
Skrodzki Wiesław
Zyzik Dorota

Sołtysi:

Chętnik Damian
Cwalina Jadwiga
Urban Tomasz

Pracownicy Urzędu Miejskiego:

Bałazy Marlena
Cholewicki Andrzej – koordynator programu
Grądzka Marta
Modzelewska Beata
Palka Grzegorz
Zera Bogusława